

☆☆☆ MALI LEKSIKON
EUROPSKIH
INTEGRACIJA

MALI LEKSIKON EUROPSKIH INTEGRACIJA ☆☆☆

POPIS POJMOVA

→ A

ACQUIS COMMUNAUTAIRE

AGENCIJE EUROPSKE UNIJE

AGENDA 2000

AMSTERDAMSKI UGOVOR

ANALITIČKI PREGLED USKLAĐENOSTI ZAKONODAVSTVA

ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI

AVIS

→ B

BIJELA KNJIGA/ZELENA KNJIGA

BOLONJSKI PROCES

→ C

CARDS

CARINE 2007

CARINSKA UNIJA

CEFTA

COMITOLOGY

COREPER

COST

COST-BENEFIT ANALIZA

CULTURE 2000

→ Ć

ĀETIRI SLOBODE

→ D

DEKLARACIJA IZ LAEKENA

DEMOKRATSKI DEFICIT

DIREKTIVA
DRŽAVA KANDIDATKINJA
DRŽAVA PRISTUPNICA
→ E
EFTA
EKONOMSKA I MONETARNA UNIJA
ERASMUS
EUREKA
EURO
EUROBAROMETAR
EUROJUST
EUROPODRUČJE
EUROPOL
EUROPSKA BANKA ZA OBNOVU I RAZVOJ
EUROPSKA EKONOMSKA ZAJEDNICA
EUROPSKA INVESTICIJSKA BANKA
EUROPSKA KOMISIJA
EUROPSKA SIGURNOSNA I OBRAMBENA POLITIKA
EUROPSKA SREDIŠNJA BANKA
EUROPSKA UNIJA
EUROPSKA ZAJEDNICA
EUROPSKA ZAJEDNICA ZA ATOMSKU ENERGIJU
EUROPSKA ZAJEDNICA ZA UGLJEN I ČELIK
EUROPSKA ZAKLADA ZA IZOBRAZBU
EUROPSKI FOND ZA REGIONALNI RAZVOJ
EUROPSKI FOND ZA USMJERAVANJE I JAMSTVO U POLJO-
PRIVREDI
EUROPSKI GOSPODARSKI PROSTOR
EUROPSKI PARLAMENT
EUROPSKI PUČKI PRAVOBRANITELJ

EUROPSKI REVIZORSKI SUD
EUROPSKI SOCIJALNI FOND
EUROPSKI SPORAZUMI
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA
EUROPSKI URED ZA SUZBIJANJE PREVARA
EUROPSKO PARTNERSTVO
EUROPSKO VIJEĆE
EUROSTAT

→ **F**

FINANCIJSKI INSTRUMENT ZA USMJERAVANJE U RIBARSTVU
FISCALIS 2007

→ **G**

GLASOVANJE KVALIFICIRANOM VEĆINOM
GOSPODARSKI I SOCIJALNI ODBOR
GRAĐANSTVO EUROPSKE UNIJE

→ **I**

IDABC
INSTITUCIJE ZA PROVEDBU SPORAZUMA O STABILIZACIJI I
PRIDRUŽIVANJU
INTELIGENTNA ENERGIJA EUROPE
INTERREG III
ISPA
IZVORI PRAVA

→ **J**

JEDINSTVENI EUROPSKI AKT
JEDINSTVENO TRŽIŠTE/UNUTARNJE TRŽIŠTE

→ **K**

KONVENCIJA O BUDUĆNOSTI EUROPE
KRITERIJI KONVERGENCIJE
KRITERIJI IZ KOPENHAGENA

- **L**
  - LIFE
  - LISABONSKA STRATEGIJA
- **M**
  - MARCO POLO
  - MEĐUVLADINA KONFERENCIJA
  - MIŠLJENJE
  - MIŠLJENJE O ZAHTJEVU ZA ČLANSTVO
- **N**
  - NACIONALNI PROGRAM REPUBLIKE HRVATSKE ZA PRIDRUŽIVANJE EUROPSKOJ UNIJI
  - NAČELO SUPSIDIJARNOSTI, SUPSIDIJARNOST
  - NUTS
- **O**
  - ODBOR REGIJA
  - ODBOR STALNIH PREDSTAVNIKA
  - ODBORSKA PROCEDURA
  - ODLUKA
  - OLAF
  - OMBUDSMAN*
  - OPĆE UPRAVE
- **P**
  - PAKT O STABILNOSTI
  - PAKT ZA STABILNOST I RAST
  - PARIŠKI UGOVOR
  - PHARE
  - PLAN PROVEDBE SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU
  - PODRUČJE SLOBODE, SIGURNOSTI I PRAVDE
  - POSTUPAK PRISTANKA

POSTUPAK SAVJETOVANJA
POSTUPAK SUODLUČIVANJA
POSTUPAK SURADNJE
PRAVO INICIJATIVE
PRAVNA NAČELA
PRAVNA STEČEVINA
PREDSJEDANJE VIJEĆEM EU-A
PREGOVORI O PRISTUPANJU
PREPORUKA
PRETPRISTUPNA STRATEGIJA
PRETPRISTUPNI FONDOVI
PRIMARNO PRAVO EUROPSKE UNIJE
PRISTUPNO PARTNERSTVO
PRIVREMENI SPORAZUM
PROCES STABILIZACIJE I PRIDRUŽIVANJA
PROGRAMI ZAJEDNICE
PROŠIRENJE EUROPSKE UNIJE
PRVOSTUPANJSKI SUD

→ **R**

REDOVITO IZVJEŠĆE O NAPRETKU PREMA PRISTUPANJU
REGIONALNA POLITIKA
RIMSKI UGOVORI

→ **S**

SAPARD
SCHENGENSKI SPORAZUM
SCHUMANOV PLAN
SCREENING
SEKUNDARNO PRAVO EUROPSKE UNIJE
SKUPŠTINA EUROPSKIH REGIJA
SOCRATES

SPORAZUM O SLOBODNOJ TRGOVINI/PODRUČJE

SLOBODNE TRGOVINE

SPORAZUM O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU

SPORAZUM O SURADNJI

STRUKTURNI FONDOVI, KOHEZIJSKI FOND

STUPOVI EUROPSKE UNIJE

SUD EUROPSKIH ZAJEDNICA

SURADNJA U PODRUČJU PRAVOSUĐA I UNUTARNJIH POSLOVA

→ **S**

ŠESTI OKVIRNI PROGRAM

→ **T**

TAIEX

TEMPUS

TWINNING

→ **U**

UGOVOR IZ NICE

UGOVOR O EUROPSKOJ UNIJI/UGOVOR IZ MAASTRICHTA

UPITNIK

UREDBA

USTAVNI UGOVOR

→ **V**

VIJEĆE EUROPE

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE/VIJEĆE MINISTARA

→ **Y**

YOUTH

→ **Z**

ZAHTJEV ZA ČLANSTVO

ZAJEDNIČKA POLJOPRIVREDNA POLITIKA

ZAJEDNIČKA VANJSKA I SIGURNOSNA POLITIKA

MALI LEKSIKON EUROPSKIH INTEGRACIJA

A → Z

→ **ACQUIS COMMUNAUTAIRE**

Vidi PRAVNA STEČEVINA

→ **AGENCIJE EUROPSKE UNIJE**

(EUROPEAN UNION AGENCIES /
AGENCES DE L'UNION EUROPÉENNE)

Agencije Europske unije su javna tijela osnovana na temelju sekundarnoga prava Europske zajednice radi provođenja određenoga tehničkoga, znanstvenoga ili administrativnoga zadatka. Prve su agencije utemeljene još tijekom 70-ih godina, ali je većina njih započela raditi 1994. ili 1995. godine. Trenutačno 16 tijela odgovara definiciji agencije EU-a, a dijele se u četiri skupine ovisno o aktivnostima koje provode:

- agencije koje olakšavaju djelovanje unutarnjega tržišta (Ured za usklađivanje na unutarnjem tržištu, Ured Zajednice za biljnu raznolikost, Europska agencija za ocjenu medicinskih proizvoda, Europsko tijelo za sigurnost prehrambenih proizvoda, Europska agencija za zrakoplovnu sigurnost, Europska agencija za pomorsku sigurnost, Europska agencija za sigurnost mreža i podataka),
- promatrački centri (Europska agencija za okoliš, Europski promatrački centar za borbu protiv droga i ovisnosti o drogama, Europski promatrački centar za rasizam i ksenofobiju),
- agencije koje unapređuju socijalni dijalog na europskoj razini (Europski centar za razvoj strukovne izobrazbe, Europska zaklada za poboljšanje radnih i životnih uvjeta, Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu),
- agencije koje provode programe u ime Europske unije (Europska zaklada za stručnu izobrazbu, Prevoditeljski centar za tijela Europske unije i Europska agencija za obnovu).

→ **AGENDA 2000**

Agenda 2000 je dokument Europske komisije koji sadrži program aktivnosti vezanih uz razvoj Europske unije i njezinih politika, te financijski okvir za razdoblje 2000. – 2006. godine u kontekstu proširenja na nove države članice. Sastoji se od triju dijelova. Prvi dio sadrži pitanja vezana uz politike Unije, posebice ona koja se odnose na način funkcioniranja same Unije, zajedničku poljoprivrednu politiku te politiku koja se odnosi na gospodarsku i socijalnu koheziju. Taj dio sadrži i financijski okvir za razdoblje 2000. – 2006. U drugom je dijelu predloženo jačanje pretpristupne strategije u obliku uvođenja pristupnoga partnerstva, otvaranja mogućnosti sudjelovanja u tzv. programima Zajednice, te razrade mehanizama za usvajanje pravne stečevine EU-a. Treći dio donosi studiju učinaka proširenja na politike Europske unije. U prilogu se Agende 2000 nalaze i mišljenja Europske komisije o zahtjevima za članstvo tadašnjih država kandidatkinja. Europska je komisija Agendu 2000 usvojila 15. srpnja 1997. godine, a njezini su prioriteti u obliku 20 zakonodavnih prijedloga predloženi 1998. godine. Na sastanku Europskoga vijeća u Berlinu 1999. godine postignut je opći politički dogovor oko Agende 2000 i spomenutih prioriteta. Iste su godine usvojeni i svi zakonodavni prijedlozi i mjere koji se odnose na reformu zajedničke poljoprivredne politike, reformu strukturne politike, pretpristupne instrumente te financijski okvir.

→ **AMSTERDAMSKI UGOVOR**

(TREATY OF AMSTERDAM / TRAITÉ D'AMSTERDAM)

Amsterdamski ugovor je rezultat rada međuvladine konferencije započete u Torinu 1996. godine. Ministri vanjskih poslova

država članica potpisali su ga u listopadu 1997. godine, a stupio je na snagu 1999. godine. Pravno, Ugovor sadrži neke dodatke Ugovoru o Europskoj uniji i kao takav ne zamjenjuje druge ugovore, nego ravnopravno ulazi u pravne akte Unije. Najvažnije izmjene uvedene Amsterdamskim ugovorom jesu: jačanje uloge Europskoga parlamenta (veći broj odluka koje se donose postupkom suodlučivanja), uvođenje fleksibilnosti, mogućnost suspenzije države članice iz postupka donošenja odluka, prenošenje dijela odredaba koje se odnose na suradnju u području pravosuđa i unutarnjih poslova (treći stup) u prvi stup EU-a (vizni režim, azil, suradnja među sudovima u civilnim pitanjima), uvrštavanje Schengenskoga sporazuma u pravnu stečevinu EU, izmjene odredaba o zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici, uključivanje socijalnoga protokola u tekst Ugovora, te isticanje borbe za većom zaposlenošću kao cilja Unije.

→ **ANALITIČKI PREGLED USKLAĐENOSTI
ZAKONODAVSTVA**

Vidi *SCREENING*

→ **ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI**
(*COST-BENEFIT ANALYSIS / ANALYSE COÛTS-BÉNÉFICES*)

Analiza troškova i koristi procjena je relativne vrijednosti promjena u odnosu na postojeće ili predložene situacije ili projekte. Njome se metodološki ispituju troškovi, koristi i rizici svih opcija, te se određuju troškovno najučinkovitiji načini postizanja zadanih ciljeva. U kontekstu približavanja europskim integracijama analiza troškova i koristi služi procjeni učinaka integracije na trgovinu, monetarnu i fiskalnu politiku te na pojedine sektore.

→ AVIS

Vidi MIŠLJENJE O ZAHTJEVU ZA ČLANSTVO

B

→ BIJELA KNJIGA/ZELENA KNJIGA (WHITE PAPER/GREEN PAPER - LIVRE BLANC/ LIVRE VERT)

Bijela knjiga je vrsta dokumenta Europske komisije koji sadrži prijedloge budućih aktivnosti Zajednice u pojedinim područjima.

Ponekad bijela knjiga slijedi zelenu knjigu, koju Komisija izdaje kako bi počela savjetovanje o nekom pitanju na europskoj razini. U kontekstu približavanja država srednje i istočne Europe europskim integracijama Europska je komisija 1995. godine izdala “Bijelu knjigu o pripremi zemalja srednje i istočne Europe za uključivanje u unutarnje tržište Europske unije” kao vodič pridruženim državama srednje i istočne Europe u procesu usklađivanja zakonodavstva u području uređenja unutarnjega tržišta. Taj dokument obrađuje 22 od ukupno 31 poglavlja propisa sadržanih u sklopu pravne stečevine EU-a.

→ BOLONJSKI PROCES

(BOLOGNA PROCESS / LE PROCESSUS DE BOLOGNE)

Bolonjski je proces započeo 19. lipnja 1999. kada je 29 europskih zemalja potpisalo Bolonjsku deklaraciju. Cilj je toga procesa da se do 2010. godine stvori europski prostor visokoga obrazovanja. Dotad bi trebali biti usklađeni sustavi dodiplomskoga i poslijediplomskoga studija u svim državama potpisnicama, te jedinstveni bodovni sustav ocjenjivanja koji bi studentima i profesorima olakšao studiranje i rad u državama potpisnicama. Bolonjski proces stavlja naglasak na praćenje

i poboljšavanje kvalitete visokoga obrazovanja te na važnost učenja i cjeloživotnoga obrazovanja. Posebna se pozornost posvećuje razvoju modula, studija i kurikuluma s europskim sadržajima. Hrvatska je potpisala Bolonjsku deklaraciju u svibnju 2001. godine, a za organiziranje, koordinaciju i praćenje ostvarivanja bolonjskoga procesa u Hrvatskoj je zadužena Nacionalna skupina osnovana pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa.

→ **CARDS**

*(COMMUNITY ASSISTANCE FOR
RECONSTRUCTION, DEVELOPMENT AND
STABILISATION / AIDE COMMUNAUTAIRE A LA
RECONSTRUCTION, AU DEVELOPPEMENT ET A
LA STABILISATION)*

CARDS (Pomoć Zajednice u obnovi, razvoju i stabilizaciji) program je tehničko-financijske pomoći Europske unije usvojen u prosincu 2000. godine. Njegov je osnovni cilj potpora državama jugoistočne Europe u aktivnom sudjelovanju u Procesu stabilizacije i pridruživanja. Države korisnice programa osim Hrvatske su Albanija, Bosna i Hercegovina, Makedonija te Srbija i Crna Gora. Program je predviđen za razdoblje 2000. – 2006., a ukupna mu je vrijednost 4,66 milijardi eura. Prioriteti su programa CARDS:

- obnova, demokratska stabilizacija i povratak izbjeglica,
- razvoj institucionalnoga i zakonodavnoga okvira koji će poduprijeti demokraciju, vladavinu prava i prava manjina, civilno društvo, nezavisnost medija i tržišno gospodarstvo,
- održivi gospodarski i socijalni razvoj,
- promicanje regionalne, transnacionalne i prekogranične suradnje između država korisnica, između njih i država članica EU-a, te između njih i država kandidatkinja za članstvo u EU-u.

Pomoć se sastoji od financiranja programa izgradnje i jačanja institucija te investicijskih programa, a uložena su sredstva bespovratna. Temeljni su preduvjeti za dobivanje pomoći u sklopu ovoga programa da država primateljica pomoći poštuje načela demokracije i vladavine prava, ljudska prava i prava manjina, te osnovne slobode i načela međunarodnoga prava. Program CARDS dijeli se na dvije sastavnice: nacionalnu i regionalnu. Nacionalna je sastavnica namijenjena državama korisnicama pojedinačno, a u Hrvatskoj je programski priprema i provodi Delegacija Europske komisije u suradnji s tijelima državne uprave. Korisnici su regionalne sastavnice sve države programa CARDS, a priprema i provedba su centralizirane u Europskoj komisiji u Bruxellesu. Aktivnosti unutar ove sastavnice zamišljene su kao komplementarne aktivnostima koje se provode unutar nacionalnih programa u područjima u kojima zajedničko djelovanje može dovesti do boljih rezultata. Republici je Hrvatskoj u sklopu programa CARDS za 2001. godinu namijenjeno 60 milijuna eura za političke prioritete, gospodarski razvoj te ispunjavanje obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, za 2002. godinu 59 milijuna eura, za 2003. godinu 62 milijuna eura te za 2004. godinu 81 milijun eura za demokratsku stabilizaciju, gospodarski i društveni razvoj, pravosuđe i unutarnje poslove, jačanje upravnih sposobnosti te okoliš i prirodne resurse. Za koordinaciju ovoga programa, osim za njegove financijske aspekte, zaduženo je Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija. Od 2005. godine Hrvatska je korisnica samo regionalne sastavnice programa CARDS s obzirom na to da je nakon stjecanja statusa države kandidatkinje dobila mogućnost korištenja pretpripravnih programa PHARE, ISPA i SAPARD.

→ **CARINE 2007**

(CUSTOMS 2007 / DOUANE 2007)

Carine 2007 je program Zajednice predviđen za razdoblje 2003. – 2007. Namijenjen je olakšavanju trgovine i suzbijanju prevara radi zaštite financijskih i sigurnosnih interesa Zajednice i njezinih građana. U programu osim država članica mogu sudjelovati i države kandidatkinje kako bi im se pružila potpora u pripremi za uvjete jedinstvenoga tržišta te u provedbi carinske kontrole na vanjskim granicama EU-a nakon njihova ulaska u članstvo.

→ **CARINSKA UNIJA**

(CUSTOMS UNION / UNION DOUANIÈRE)

Carinska unija je takav oblik udruživanja država pri kojem države u uniji sporazumno ukidaju carine u međusobnoj razmjeni te uvode zajedničke carine na uvoz proizvoda iz trećih zemalja. Carinska je unija bila glavno gospodarsko uporište Ugovora o osnivanju Europske ekonomske zajednice iz 1957. godine, koji je već tada težio stvaranju zajedničkoga tržišta i ostvarivanju četiriju sloboda.

→ **CEFTA**

*(CENTRAL EUROPE FREE TRADE AGREEMENT /
ACCORD DE LIBRE ÉCHANGE CENTRE EUROPÉENNE - ALECE)*

Osnovni su ciljevi CEFTA-e (Sporazuma o osnivanju srednjoeuropske zone slobodne trgovine): usklađivanje razvoja gospodarskih odnosa među državama potpisnicama razvojem trgovine, ubrzanjem razvoja trgovinskih aktivnosti, podizanjem životnoga standarda i osiguranjem boljih mogućnosti zapošljavanja, povećanjem produktivnosti te

postizanjem financijske stabilnosti. Sporazum o slobodnoj trgovini srednje Europe potpisale su u prosincu 1992. godine tadašnja Čehoslovačka, Mađarska i Poljska, u siječnju 1996. godine potpisala ga je Slovenija, u srpnju 1997. Rumunjska, a u siječnju 1999. godine i Bugarska. Prije potpisivanja Sporazuma prve četiri države (Češka, Mađarska, Poljska i Slovačka) već su s Europskom unijom bile potpisale ugovore o pridruživanju pa CEFTA djeluje kao jedna od pripremnih aktivnosti na putu k punopravnomu članstvu u EU. Također, cilj je CEFTA-e osiguravanje istovjetnoga trgovinskoga tretmana među državama potpisnicama te uklanjanje trgovinskih zapreka, što će pridonijeti uravnoteženom razvoju i širenju trgovine u svijetu. Uvjeti su članstva u CEFTA-i: potpisan ugovor o pridruživanju s EU-om, članstvo u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji i pristanak svih članica CEFTA-e. Republika Hrvatska je punopravno članstvo u CEFTA-i stekla 1. ožujka 2003. godine. Nakon proširenja Europske unije 1. svibnja 2004. godine u članstvu CEFTA-e su, osim Hrvatske, Bugarska i Rumunjska.

→ **COMITOLGY**

Vidi ODBORSKA PROCEDURA

→ **COREPER**

Vidi ODBOR STALNIH PREDSTAVNIKA

→ **COST**

(EUROPEAN COOPERATION IN THE FIELD OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL RESEARCH / COOPÉRATION EUROPÉENNE DANS LE DOMAINE DE RECHERCHE SCIENTIFIQUE ET TECHNIQUE)

COST je najstariji okvir za suradnju u području znanstvenoga i tehničkoga istraživanja na europskom prostoru. Uspostavljen

je 1971. godine. Osnovni je cilj programa zajedničko planiranje istraživačkih projekata, koje financiraju pojedine države u području informacijske tehnologije, telekomunikacija, oceanografije, metalurgije, materijala, zaštite okoliša, poljoprivrede, meteorologije, prehrambene tehnologije, medicinskih istraživanja i zdravstva. U njemu sudjeluje 35 članica: 25 država EU-a, Bugarska, Hrvatska, Island, Makedonija, Norveška, Rumunjska, Srbija i Crna Gora, Švicarska, Turska i Izrael, koji ima status države suradnice. Osim navedenih u pojedinim aktivnostima COST-a sudjeluju i institucije iz izvaneuropskih država (Armenije, Australije, Indije, Japana, Kanade, Kine, SAD-a, Rusije i Ukrajine). U Republici je Hrvatskoj za suradnju u sklopu COST-a zaduženo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.

→ **COST-BENEFIT ANALIZA**

Vidi ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI

→ **CULTURE 2000**

Culture 2000 je okvirni program Zajednice za razdoblje 2000. – 2006. čiji je cilj poticanje suradnje među državama članicama u kulturi, odnosno stvaranje zajedničkoga europskoga kulturnoga prostora koji bi zbližio europske narode, uz istodobno očuvanje njihovih nacionalnih i regionalnih različitosti. Ciljevi se programa postižu poticanjem mobilnosti i kreativnosti umjetnika i njihovih djela, međukulturalnoga dijaloga, dostupnosti kulture široj javnosti te poznavanja povijesnoga i kulturnoga nasljeđa europskih naroda.

Č

→ **ČETIRI SLOBODE**

(*FOUR FREEDOMS /
LES QUATRE LIBERTÉS*)

Vidi JEDINSTVENO TRŽIŠTE

D

→ **DEKLARACIJA IZ LAEKENA**

(*LAEKEN DECLARATION /
DÉCLARATION DE LAEKEN*)

Vidi KONVENCIJA O BUDUĆNOSTI EUROPE

→ **DEMOKRATSKI DEFICIT**

(*DEMOCRATIC DEFICIT / DÉFICIT DEMOCRATIQUE*)

Demokratski deficit je pojam koji se upotrebljava za opisivanje činjenice da je zbog složenosti svoga ustrojstva i načina odlučivanja Europska unija nedovoljno demokratska te da je prosječnomu građaninu daleka i nerazumljiva. U stručnoj se literaturi ovaj pojam odnosi i na institucionalni ustroj EU-a kojim dominiraju Vijeće Europske unije i Europska komisija, institucije koje kombiniraju zakonodavne i izvršne ovlasti, uz razmjerno slabu ulogu Europskoga parlamenta, jedine institucije čiji su članovi izabrani na izravnim izborima. No, s obzirom na jačanje uloge Europskoga parlamenta tijekom godina i mnoge inicijative za pojednostavljivanje organizacije i donošenja odluka u EU-u te veću transparentnost u radu institucija Unije, demokratski se deficit postupno smanjuje.

→ **DIREKTIVA**

(*DIRECTIVE / DIRECTIVE*)

Direktiva je, uz uredbu, najvažniji pravni akt Zajednice.

Direktiva obvezuje u pogledu rezultata koji se njome ostvaruje, ali nacionalnim vlastima prepušta izbor forme i metode provedbe. Za razliku od uredbe, direktiva služi približavanju, a ne potpunomu ujednačivanju prava država članica Unije. Zato se direktivom zadaje cilj koji se mora postići, dok su države članice obvezne prenijeti direktivu u svoj nacionalni sustav, birajući pritom formu (zakon, podzakonski akt i sl.). U slučaju da država članica nepravilno prenese direktivu ili to uopće ne učini u zadanom roku, temeljem prakse Suda Europskih zajednica uspostavljeno je pravilo da se fizička ili pravna osoba može izravno pozivati na direktivu i prava koja iz nje proizlaze pred nacionalnim tijelima države članice.

→ **DRŽAVA KANDIDATKINJA**
(*CANDIDATE COUNTRY / PAYS CANDIDAT*)

Država kandidatkinja je država koja je zatražila punopravno članstvo u Europskoj uniji i kojoj je, temeljem pozitivnoga mišljenja Europske komisije, Europsko vijeće odobrilo status države kandidatkinje za članstvo. Status države kandidatkinje trenutačno imaju Bugarska, Hrvatska, Rumunjska i Turska.

→ **DRŽAVA PRISTUPNICA**
(*ACCEDING COUNTRY / PAYS ADHÉRIANT*)

Država pristupnica je država koja je ispunila kriterije za članstvo, zaključila pregovore o članstvu u EU-u, potpisala ugovore o pristupanju s EU-om i koja čeka punopravno članstvo u Uniji. Ovaj se izraz u posljednje vrijeme najčešće odnosio na države srednje i istočne Europe te na Maltu i Cipar, koje su ugovore o pristupanju potpisale u Ateni 16. travnja 2003., a u

punopravno članstvo u EU ušle 1. svibnja 2004. godine. Nove bi države pristupnice u travnju 2005. trebale postati Bugarska i Rumunjska.

E

→ **EFTA**

*(EUROPEAN FREE TRADE
ASSOCIATION – EFTA /
ASSOCIATION EUROPÉENNE DE
LIBRE-ÉCHANGE – AELE)*

EFTA, tj. Europsko udruženje slobodne trgovine, međunarodna je organizacija koja ujedinjuje tržišta Islanda, Lihtenštajna, Norveške i Švicarske u područje slobodne trgovine i koja je istodobno platforma za sudjelovanje triju članica, Islanda, Lihtenštajna i Norveške, u Europskom gospodarskom prostoru zajedno s 25 država članica EU-a. EFTA je uspostavljena stupanjem na snagu Konvencije iz Stockholma, a osnovala su je 1960. godine Austrija, Danska, Norveška, Portugal, Švedska, Švicarska i Velika Britanija kao alternativu tadašnjoj Europskoj ekonomskoj zajednici. Cilj je EFTA-e bio stvaranje područja slobodne trgovine među njezinim članicama te uspostava gospodarske unije. Island se priključio EFTA-i 1970. godine, Finska je od 1961. godine bila pridružena članica, 1986. je postala punopravnom članicom, a Lihtenštajn je postao članicom EFTA-e 1991. godine. Danska, Irska, Velika Britanija, Portugal, Austrija, Finska i Švedska s vremenom su postale članice EU-a, čime je njihovo članstvo u EFTA-i prestalo. Sve su današnje članice EFTA-e, osim Švicarske, ujedno i članice Europskoga gospodarskoga prostora. Aktivnosti suvremene EFTA-e usmjerene su na monitoring i upravljanje odnosima među državama članicama EFTA-e temeljem Konvencije iz Stockholma, na upravljanje

sporazumom o Europskom gospodarskom prostoru u kontekstu EFTA-e, te na koordinaciju odnosa s trećim zemljama.

→ **EKONOMSKA I MONETARNA UNIJA**

*(ECONOMIC AND MONETARY UNION /
UNION ÉCONOMIQUE ET MONÉTAIRE)*

Ekonomska i monetarna unija (EMU) je proces kojim države članice Europske unije usklađuju svoju ekonomsku i monetarnu politiku s krajnjim ciljem usvajanja jedinstvene valute – eura. Stvaranja EMU-a odvijalo se u tri faze. U prvoj je fazi (1990. – 1993.) namjera bila da se osigura slobodno kretanje kapitala i ostvari koordinacija ekonomske politike te uža suradnja među središnjim bankama; u drugoj je fazi (1994.– 1998.) cilj bio približavanje ekonomske i monetarne politike država članica kako bi se osigurala stabilnost cijena i javnih financija; cilj je treće faze (od siječnja 1999.) bio osnivanje Europske središnje banke, utvrđivanje tečaja i uvođenje jedinstvene valute. Ugovorom iz Maastrichta potpisanim 1992. godine u potpunosti je razrađen cilj postizanja monetarne unije te metode i vremenski okvir njezina stvaranja. Za 10 novih članica Europske unije sudjelovanje je u EMU-u obvezno. Naime, potpisom pristupnih sporazuma one su prihvatile cilj monetarne unije kao dio pravne stečevine EU-a te su 1. svibnja 2004. izravno ušle u treću fazu pristupanja EMU-u. Dok ne ispune kriterije konvergencije, imat će status država članica s odstupanjem. Za provedbu europske monetarne politike zadužena je Europska središnja banka.

→ ERASMUS

(EUROPEAN COMMUNITY ACTION SCHEME FOR THE MOBILITY OF UNIVERSITY STUDENTS / PROGRAMME D'ACTION COMMUNAUTAIRE EN MATIÈRE DE MOBILITÉ DES ÉTUDIANTS UNIVERSITAIRES)

Erasmus (Program aktivnosti EZ-a namijenjen mobilnosti sveučilišnih studenata) obrazovni je program Zajednice iz visokoga školstva namijenjen studentima, profesorima i visokoškolskim institucijama. Uveden je 1987. godine radi povećanja mobilnosti studenata unutar Europske zajednice, poslije i Europskoga gospodarskoga prostora, a sada je otvoren i pridruženim državama, među ostalim i Hrvatskoj. U njemu sudjeluje ukupno 31 europska država. Studentima visokoškolskih ustanova, u državama koje u programu sudjeluju, Erasmus omogućuje studij u drugoj državi u trajanju od 3 do 12 mjeseci. Iako središnji dio ovoga programa zauzima razmjena studenata među sveučilištima država koje u njemu sudjeluju, on također potiče i razmjenu profesora, transnacionalni razvoj nastavnih programa te paneuropske tematske mreže. Ime je dobio po filozofu, teologu i humanistu Erazmu Roterdamskomu (1465. – 1536.), koji je živio i radio u različitim dijelovima Europe, vjerujući kako samo kontakti s drugim zemljama mogu donijeti znanje i iskustvo za kojima je tragao. Erasmus je 1995. godine kao jedna od aktivnosti uklopljen u program Socrates, koji obuhvaća općenito projekte namijenjene suradnji u području obrazovanja. U srpnju 2002. godine Europska je komisija sastavila prijedlog o ustroju programa Erasmus Mundus za razdoblje od 2004. do 2008. godine, koji bi omogućivao studentima iz trećih zemalja (koje nisu članice EU-a, Europskoga gospodarskoga prostora ili pridružene članice) stipendiranje na poslijediplomskim studijima na sveučilištima u državama sudionicama programa Erasmus.

→ EUREKA

Eureka je europski program međunarodne suradnje među poduzećima, razvojnoistraživačkim centrima i sveučilištima država članica toga programa, pokrenut 1985. godine radi povećanja konkurentnosti i inovativnosti europskih poduzeća. Eureka danas okuplja i povezuje tvrtke i istraživačke institute iz 34 države članice. Republika je Hrvatska postala punopravnom članicom programa 23. lipnja 2000. godine, a za suradnju u sklopu ovoga programa zaduženo je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.

→ EURO

Euro je jedinstvena valuta koju je 1. siječnja 1999. godine prihvatilo 11 država članica Europske unije (Austrija, Belgija, Finska, Francuska, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Njemačka, Portugal i Španjolska) radi potpunoga ukidanja nacionalnih valuta. Danska i Velika Britanija koristile su pravo ostajanja izvan europodručja (prema Ugovoru iz Maastrichta), a Grčka i Švedska formalno nisu zadovoljile kriterije konvergencije do spomenutoga datuma. Grčka je, zadovoljivši navedene kriterije, ušla u europodručje 2001. godine, dok je Švedska i dalje izvan europodručja s obzirom na to da su njezini građani na referendumu dva puta odbili prihvaćanje jedinstvene valute. Uvođenje eura kao jedinstvene valute u Europskoj uniji treća je faza stvaranja Ekonomske i monetarne unije. Novčanice i kovanice eura puštene su u optjecaj 1. siječnja 2002. godine, dok je potpuna zamjena nacionalnih valuta obavljena krajem veljače 2002. godine.

→ **EUROBAROMETAR**

(EUROBAROMETER / EUROBAROMÈTRE)

Eurobarometar je naziv istraživanjâ koja Europska komisija provodi u državama članicama kako bi pratila javno mnijenje građana EU-a o proširenju, društvenim prilikama, zdravlju, kulturi, zaštiti okoliša, euru, obrani itd.

→ **EUROJUST**

(EUROPEAN BODY FOR THE ENHANCEMENT OF THE JUDICIAL COOPERATION / ORGANE EUROPEEN POUR LE RENFORCEMENT DE LA COOPERATION JUDICIAIRE)

Eurojust je tijelo osnovano odlukom Vijeća EU-a od 28. veljače 2002. s ciljem poticanja suradnje pravosudnih tijela radi učinkovitoga otkrivanja i procesuiranja kaznenih djela organiziranoga kriminala koji prelazi državne granice na teritoriju svih država članica EU-a. Sjedište je Eurojusta u Den Haagu, u Nizozemskoj.

→ **EUROPODRUČJE**

(EURO ZONE / ZONE EURO)

Europodručje je popularan naziv za skupinu država koje su, napustivši dotadašnje nacionalne valute, prihvatile jedinstvenu europsku valutu euro. Prije proširenja 2004. godine sve su države članice EU-a, osim Danske, Švedske i Ujedinjenog Kraljevstva bile članice europodručja. Temeljem trajnoga izuzeća Danska i Ujedinjeno Kraljevstvo nisu obvezne preuzeti euro kao nacionalnu valutu, dok su građani Švedske odbili uvođenje eura kao nacionalne valute, smatrajući da bi to bilo štetno za gospodarsku situaciju u državi. Deset novih država

članica EU-a obvezno je preuzeti euro kao valutu plaćanja nakon ispunjavanja takozvanih kriterija konvergencije, što se ne očekuje prije 2007. godine.

→ **EUROPOL**

(EUROPEAN POLICE OFFICE / OFFICE EUROPÉEN DE POLICE)

Europol, odnosno Ured europske policije je tijelo osnovano takozvanom Konvencijom Europol-a 1995. godine. Ono je postalo potpuno djelatno 1. srpnja 1999. Sjedište je Europola u Den Haagu, u Nizozemskoj, a njegove su glavne zadaće prevencija i suzbijanje terorizma, trgovine drogom, ilegalne imigracije, trgovine ljudima, ukradenim vozilima, nuklearnim i radioaktivnim tvarima, krivotvorenja novca i drugih sredstava plaćanja te pranja novca povezanim s kriminalnim radnjama.

→ **EUROPSKA BANKA ZA OBNOVU I RAZVOJ**

*(EUROPEAN BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT
– EBRD / BANQUE EUROPÉENNE POUR LA RECONSTRUCTION
ET LE DÉVELOPPEMENT - BERD)*

Europska banka za obnovu i razvoj je osnovana 1991. godine kako bi pomogla bivšim komunističkim državama u njihovoj transformaciji u tržišna gospodarstva. Banka investiranjem u (većinom) privatna poduzeća, samostalno ili s drugim partnerima, u 27 država Europe i Azije promiče: strukturne i sektorske reforme, tržišno natjecanje, privatizaciju i poduzetništvo, jačanje financijskih institucija i pravnih sustava, razvoj infrastrukture za potporu privatnomu sektoru te usvajanje prakse snažnoga upravljanja poduzećima, uključujući i svijest o zaštiti okoliša. Banka je u vlasništvu 60 država te Europske investicijske banke i Europske zajednice. Republika Hrvatska postala je članicom

Europske banke za obnovu i razvoj 15. travnja 1993. godine. Sjedište je banke u Londonu.

→ **EUROPSKA EKONOMSKA ZAJEDNICA**

Vidi RIMSKI UGOVORI

→ **EUROPSKA INVESTICIJSKA BANKA**

(*EUROPEAN INVESTMENT BANK – EIB /*

BANQUE EUROPÉENNE D'INVESTISSEMENT - BEI)

Europska investicijska banka financijska je institucija Europske unije ustrojena 1958. godine temeljem Rimskoga ugovora. Cilj je ove institucije pridonijeti uravnoteženom razvoju Europske zajednice gospodarskom integracijom te socijalnom kohezijom. Europska investicijska banka osigurava dugoročno financiranje određenih kapitalnih projekata u Europskoj uniji te u 120 drugih država diljem svijeta. Sjedište je Europske investicijske banke u Luksemburgu.

→ **EUROPSKA KOMISIJA**

(*EUROPEAN COMMISSION / COMMISSION EUROPÉENNE*)

Europska komisija jedna je od temeljnih i ujedno najveća institucija EU-a, koja predstavlja i štiti interese Zajednice. Europska se komisija često opisuje kao “motor integracije” s obzirom na to da ona ima isključivo pravo predlaganja pravnih akata, politika i programa aktivnosti Zajednice. Osim toga, Europska komisija ima i ovlasti za provedbu te upravljanje proračunom i politikama EU-a. Također, Komisija osigurava provedbu osnivačkih ugovora te ostalih usvojenih zakonodavnih akata EU-a, a zadužena je i za predstavljanje Europske unije na međunarodnoj sceni, primjerice

u pregovorima za sklapanje sporazuma između Zajednice i trećih država, na temelju mandata koji joj u svakom pojedinom slučaju dodjeljuje Vijeće EU-a. Samo ime Europska komisija ima dva značenja. U užem smislu to se ime odnosi na 25 članova Europske komisije, takozvanih povjerenika (po jedan iz svake države članice), uključujući predsjednika i pet dopredsjednika. Povjerenike imenuje Vijeće EU-a, a potvrđuje ih Europski parlament kojemu je Komisija odgovorna. Mandat Komisije traje 5 godina. Svaki je od povjerenika nadležan za jedan ili više resora, to jest općih uprava čija imena pokazuju područje koje pokrivaju (npr. Opća uprava za proširenje, Opća uprava za unutarnje tržište itd.). U širem smislu ime se Europska komisija odnosi na samu instituciju i njezine zaposlenike. Sjedište je Europske komisije u Bruxellesu, djelomično u Luksemburgu. Svoja predstavništva ima u svim državama članicama EU-a, a delegacije u trećim državama, uključujući i Hrvatsku.

→ **EUROPSKA SIGURNOSNA I OBRAMBENA POLITIKA**
(*EUROPEAN SECURITY AND DEFENCE POLICY /*
POLITIQUE EUROPÉENNE COMMUNE DE SÉCURITÉ ET DE DÉFENSE)

Europska sigurnosna i obrambena politika je zajednička politika europskih država pokrenuta temeljem Ugovora iz Maastrichta, a u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike. Nakon ratifikacije Amsterdamskoga ugovora i krize na Kosovu 1999. godine razvoj europske sigurnosne i obrambene politike značajno je ubrzan. Središnji je cilj ove politike jačanje sposobnosti Europske unije za vanjsko djelovanje razvojem civilnih i vojnih resursa za prevenciju sukoba i upravljanje međunarodnim kriznim situacijama.

→ **EUROPSKA SREDIŠNJA BANKA**

(EUROPEAN CENTRAL BANK / BANQUE CENTRAL EUROPÉENNE)

Europska središnja banka je financijska ustanova Europske unije utemeljena 30. lipnja 1998. godine, a od 1. siječnja 1999. preuzela je odgovornost za provedbu europske monetarne politike. Glavna je zadaća Europske središnje banke održavanje stabilnosti eura. Sjedište je Europske središnje banke u Frankfurtu.

→ **EUROPSKA UNIJA**

(EUROPEAN UNION – EU / UNION EUROPÉENNE - UE)

Europska unija je nadnacionalna zajednica nastala kao rezultat procesa suradnje i integracije koji je započeo 1951. godine između šest država (Belgije, Francuske, Njemačke, Italije, Luksemburga i Nizozemske). Nakon više od pedeset godina i pet valova proširenja (1973. Danska, Irska i Velika Britanija, 1981. Grčka, 1986. Portugal i Španjolska, 1995. Austrija, Finska i Švedska, 2004. Cipar, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Mađarska, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija) Europska unija danas broji 25 država članica. Ime Europska unija uvedeno je Ugovorom iz Maastrichta (stupio na snagu 1993. godine). Aktivnosti i nadležnosti Europske unije često se opisuju pomoću trostupnoga pročelja grčkogoga hrama. Prvi stup Europske unije čine tri zajednice: Europska zajednica za ugljen i čelik (prestala je postojati 2002. godine po isteku Ugovora o EZUČ-u), Europska ekonomska zajednica te Europska zajednica za atomsku energiju; drugi stup čini suradnja država u vanjskoj i sigurnosnoj politici, a treći suradnja u pravosuđu i unutarnjim poslovima.

→ **EUROPSKA ZAJEDNICA**

(EUROPEAN COMMUNITY – EC / COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE - CE)

Ime Europska zajednica rabilo se u neslužbenom govoru (do pregovora o Europskoj uniji) za tri zajednice utemeljene ugovorima u Parizu i Rimu. Zapravo bi ispravno ime za zajednicu koja obuhvaća Europsku zajednicu za ugljen i čelik, Europsku ekonomsku zajednicu i Europsku zajednicu za atomsku energiju bilo – Europske zajednice. No, u službenom govoru Europske unije spomenute se tri zajednice skraćeno nazivaju Zajednica. Također, ime Europska zajednica često se koristi za Europsku ekonomsku zajednicu, tj. za prvi stup Unije.

→ **EUROPSKA ZAJEDNICA ZA ATOMSKU ENERGIJU**

Vidi RIMSKI UGOVORI

→ **EUROPSKA ZAJEDNICA ZA UGLJEN I ČELIK**

(EUROPEAN COAL AND STEEL COMMUNITY – ECSC / COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE DU CHARBON ET DE L'ACIER – CECA)

Europska zajednica za ugljen i čelik (EZUČ) nastala je na temelju Schumanova plana u sklopu kojega je 1950. godine predloženo stvaranje ovlasti nad industrijom ugljena i čelika poslijeratne Francuske i Njemačke, te drugih država koje im se odlučile priključiti. Potpisivanjem Ugovora o Europskoj zajednici za ugljen i čelik, 18. travnja 1951. godine u Parizu, Belgija, Francuska, Italija, Luksemburg, Nizozemska i Njemačka uspostavile su zajednički okvir za dogovore o proizvodnji i distribuciji ugljena i čelika te autonomni sustav institucija koji će time upravljati idućih 50 godina. Prema Ugovoru o EZUČ-u taj je rok istekao 23. srpnja 2002. godine, čime je ova zajednica prestala postojati. Iako je

EZUČ bio ograničen na samo dvije industrijske grane, njegovo je postojanje imalo značajan utjecaj na gospodarski i politički razvoj u Europi u drugoj polovici 20. stoljeća.

→ **EUROPSKA ZAKLADA ZA IZOBRAZBU**

*(EUROPEAN TRAINING FOUNDATION – ETF /
FONDATION EUROPÉENNE DE FORMATION – FEF)*

Europska zaklada za izobrazbu je agencija Europske unije ustrojena u svibnju 1990. godine uredbom Vijeća Europske unije. Glavni je cilj ETF-a pridonijeti razvoju sustava strukovnoga obrazovanja i izobrazbe u državama srednje i istočne Europe, odnosno u državama nastalim raspadom Sovjetskoga Saveza, u Mongoliji, te u sredozemnim partnerskim zemljama i teritorijima. U Republici Hrvatskoj Europska zaklada za izobrazbu djeluje preko Nacionalnoga opservatorija koji je smješten pri Hrvatskoj obrtničkoj komori. Sjedište Zaklade je u Torinu.

→ **EUROPSKI FOND ZA REGIONALNI RAZVOJ**

*(EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND /
FONDS EUROPEEN DE DEVELOPPEMENT REGIONAL)*

Europski fond za regionalni razvoj je osnovni instrument za provedbu regionalne politike EU-a. Osnovan je 1975. godine radi promicanja uravnoteženoga gospodarskoga i socijalnoga razvoja te kohezije regija Europske unije. Uredba Vijeća EU-a iz 1999. godine određuje da će u razdoblju 2000. – 2006. sredstvima iz fonda biti financirana ulaganja u proizvodnju radi stvaranja i očuvanja radnih mjesta, ulaganja u infrastrukturu, razvoj potencijala regija kroz lokalne inicijative i aktivnosti malih i srednjih poduzeća te ulaganja u obrazovanje i zdravstvo.

→ **EUROPSKI FOND ZA USMJERAVANJE I JAMSTVO U POLJOPRIVREDI**

(EUROPEAN AGRICULTURAL GUIDANCE AND GUARANTEE FUND / FONDS EUROPEEN D'ORIENTATION ET DE GARANTIE AGRICOLE) GARANTIE AGRICOLE)

Europski fond za usmjeravanje i jamstvo u poljoprivredi utemeljen je 1962. godine kao osnovni instrument za financiranje zajedničke poljoprivredne politike EU-a. Koristi se za financiranje poljoprivrednih tržišnih organizacija, seoskoga razvoja te određenih veterinarskih troškova i troškova informiranja vezanih uz zajedničku poljoprivrednu politiku.

→ **EUROPSKI GOSPODARSKI PROSTOR**

(EUROPEAN ECONOMIC AREA – EEA / L'ESPACE ÉCONOMIQUE EUROPÉEN - EEE)

Europski gospodarski prostor nastao je sporazumom potpisanim 1992. godine između tadašnjih 12 država članica EU-a (Belgije, Danske, Francuske, Grčke, Irske, Italije, Luksemburga, Nizozemske, Njemačke, Portugala, Španjolske i Velike Britanije) te tadašnjih 6 država članica EFTA-e (Austrije, Finske, Islanda, Norveške, Švedske i Švicarske) radi stvaranja jedinstvenoga tržišta na kojem bi se primjenjivale tzv. četiri slobode – sloboda kretanja ljudi, roba, usluga i kapitala. Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru stupio je na snagu 1. siječnja 1994. godine, a obuhvaćao je 17 od ukupno 18 zemalja koje su ga potpisale. U Švicarskoj Sporazum nije ratificiran zbog negativnoga rezultata referenduma građana o tom pitanju. U međuvremenu su tri članice EFTA-e postale članicama EU-a (Austrija, Finska i Švedska), 1995. godine Sporazumu je pristupio Lihtenštajn, a 2004. godine deset novih

država članica EU-a, tako da se on danas primjenjuje na ukupno 28 država – 25 država članica EU-a i 3 države članice EFTA-e (Island, Lihtenštajn i Norvešku). Odnosi EU-a i država članica EFTA-e uređuju se posebnim sporazumima temeljem kojih se države EFTA-e obvezuju preuzeti cjelokupno zakonodavstvo EZ-a koje se odnosi na unutarnje tržište te financijski poduprijeti gospodarsku i socijalnu koheziju unutar jedinstvenoga tržišta. Tako će za razdoblje od 2004. do 2009. Norveška, Island i Lihtenštajn u proračun EU-a uplatiti ukupno 1167 milijuna €.

→ **EUROPSKI PARLAMENT**

(EUROPEAN PARLIAMENT / PARLEMENT EUROPÉEN)

Europski parlament je predstavničko tijelo 455 milijuna stanovnika Europske unije. Zastupnici se u Parlamentu od 1979. godine biraju izravnim glasovanjem na mandat od 5 godina, a broj zastupnika koji se biraju u pojedinoj državi članici razmjerni su udjelu stanovnika te države u ukupnom broju stanovnika EU-a. Trenutačno Europski parlament broji 732 zastupnika (Ustavni će ugovor gornju granicu pomaknuti na 736), a njegove su ovlasti: sudjelovanje u donošenju zakonodavnih akata EU-a suodlučivanjem, suradnjom i savjetovanjem; potvrda imenovanja i razrješenje članova Komisije; imenovanje pučkoga pravobranitelja, članova Europske središnje banke, Revizorskoga suda i drugih institucija; nadziranje rada Komisije i Vijeća EU-a; odobravanje godišnjega proračuna i druge. U sklopu institucionalnoga trokuta Unije (Europska komisija, Vijeće EU-a i Europski parlament) Parlament predstavlja interese građana Unije. Sjedište je Parlamenta u Strasbourgu, iako se neka zasjedanja i sastanci parlamentarnih odbora održavaju u Bruxellesu, a dio je administrativnih službi smješten u Luksemburgu.

→ **EUROPSKI PUČKI PRAVOBRANITELJ**
(*EUROPEAN OMBUDSMAN / MEDIATEUR EUROPEEN*)

Europski pučki pravobranitelj istražuje pritužbe na nepravilan rad ustanova ili tijela Europske unije. Te institucije uključuju, na primjer, Europsku komisiju, Vijeće Europske unije i Europski parlament. Samo Sud Europskih zajednica i Prvostupanjski sud nisu u njegovoj nadležnosti. Pučki pravobranitelj istražuje na temelju primljenih pritužbi, ali može i samostalno pokrenuti istragu. Europski pučki pravobranitelj ne ispituje pritužbe protiv nacionalnih, regionalnih ili lokalnih tijela vlasti, čak ni kada se pritužbe odnose na poslove vezane uz Europsku uniju. Svaki građanin Europske unije i svaka fizička ili pravna osoba koja ima prebivalište ili ured registriran u državi članici Europske unije može se pritužiti pučkomu pravobranitelju pisanim putem – poštom, faksom ili elektroničkom poštom.

→ **EUROPSKI REVIZORSKI SUD**
(*EUROPEAN COURT OF AUDITORS / COURS EUROPÉEN DES COMPTES*)

Europski revizorski sud osnovan je 1977. godine radi kontrole prihoda i rashoda Unije te dodjele proračunskih sredstava. Sud se sastoji od 25 sudaca revizora, od po jednoga iz svake države članice, koje imenuje Vijeće ministara na šest godina. Sjedište je Revizorskoga suda u Luksemburgu.

→ **EUROPSKI SOCIJALNI FOND**
(*EUROPEAN SOCIAL FUND / FOND SOCIAL EUROPÉEN*)

Europski socijalni fond je glavni instrument za provedbu strateške politike EU-a u području zapošljavanja. Fond je

osnovan 1957. godine, a iz njega se financiraju mjere protiv nezaposlenosti, razvoj ljudskih potencijala i jačanje društvene integracije na tržištu rada. Fond je posebno usmjeren na zapošljavanje mladih, osoba koje su dugotrajno nezaposlene te društveno marginaliziranih skupina i žena. Osobita se pozornost posvećuje stručnom usavršavanju i obrazovnim programima, programima za zapošljavanje i samozapošljavanje te razvoju novih radnih mjesta.

→ **EUROPSKI SPORAZUMI**

(EUROPE AGREEMENTS / ACCORDS EUROPÉENS)

Europski su sporazumi poseban oblik sporazuma o pridruživanju između Europske unije i pojedinih država srednje i istočne Europe, te baltičkih zemalja. Osnovni je cilj sporazuma priprema pridruženih zemalja za priključivanje Europskoj uniji. Temelji se na načelima poštovanja ljudskih prava, demokracije, pravne države i tržišnoga gospodarstva. Europski su sporazumi bili sklopljeni s deset zemalja: Bugarskom, Češkom, Estonijom, Mađarskom, Latvijom, Litvom, Poljskom, Rumunjskom, Slovačkom i Slovenijom. Zaključuju se na neodređeno vrijeme, a sastoje se od ovih elemenata: politički aspekt, koji predviđa bilateralne i multilateralne konzultacije o svim pitanjima od zajedničkoga interesa; trgovinski aspekt (stvaranje područja slobodne trgovine); gospodarska, kulturna i financijska suradnja te usklađivanje zakonodavstva (posebice u području intelektualnoga vlasništva i tržišnoga natjecanja). Europski sporazum stupa na snagu nakon što potpisani sporazum ratificiraju: država potpisnica sporazuma, države članice EU-a te Europski parlament. U razdoblju između potpisivanja i stupanja na snagu europskoga sporazuma na snazi su privremeni sporazum koji

uređuju trgovinska i s njima povezana pitanja između pridružene članice i EU-a. Europski sporazumi prestaju se primjenjivati danom stupanja u punopravno članstvo EU-a.

→ **EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA**

*(EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS /
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME)*

Europski sud za ljudska prava međunarodna institucija je koja može, pod određenim uvjetima, razmatrati zahtjeve osoba koje se žale na povredu svojih prava utvrđenih Europskom konvencijom o ljudskim pravima. Tom su konvencijom određena temeljna građanska i politička prava i slobode svakoga pojedinca, te obvezuju sve države potpisnice da jamče ta prava svakoj osobi pod njihovom jurisdikcijom. Europski je sud za ljudska prava ustrojen 1959. godine temeljem Europske konvencije o ljudskim pravima (stupila na snagu 1953.), kao jedna od triju institucija (uz Europsku komisiju za ljudska prava te Odbor ministara Vijeća Europe) u sustavu provođenja obveza Konvencije u državama koje su je ratificirale. Sjedište je Europskoga suda za ljudska prava u Strasbourgu. Sud ima onoliko sudaca koliko je država potpisnica Konvencije (trenutačno 48).

→ **EUROPSKI URED ZA SUZBIJANJE PREVARA**

*(EUROPEAN ANTI-FRAUD OFFICE /
OFFICE EUROPÉEN DE LUTTE ANTIFRAUDE - OLAF)*

Europski ured za suzbijanje prevara osnovan je 1999. godine radi suzbijanja prevara, korupcije i drugih nepravilnosti, među ostalim i u institucijama EU-a, provođenjem nezavisnih istražnih postupaka.

→ **EUROPSKO PARTNERSTVO**

(*EUROPEAN PARTNERSHIP / PARTENARIAT EUROPEEN*)

Europsko partnerstvo je dokument kojim se određuju kratkoročni (1 – 2 godine) i srednjoročni (3 – 4 godine) prioriteti u pripremi države kandidatkinje za članstvo u EU-u. Europsko je partnerstvo jedan od instrumenata pretpriступne strategije EU-a i služi kao svojevrsna kontrolna lista (*checklista*) prema kojoj se mjeri napredak neke države u pripremama za EU. Europsko partnerstvo s Hrvatskom usvojilo je Vijeće ministara 13. rujna 2004. godine.

→ **EUROPSKO VIJEĆE**

(*EUROPEAN COUNCIL / CONSEIL EUROPÉEN*)

Europsko vijeće je utemeljeno Jedinostvenim europskim aktom 1986. godine. Njime se opisuje praksa susreta čelnika država ili vlada država članica EU-a tijekom kojih se određuju politički ciljevi razvoja Unije i njezinih politika. Europsko se vijeće održava tri puta godišnje, po potrebi i češće. Stupanjem na snagu Ustavnoga ugovora Europsko će se vijeće uspostaviti kao zasebna institucija EU-a.

→ **EUROSTAT**

Eurostat je statistički ured Europskih zajednica koji prikuplja i obrađuje usporedive statističke informacije iz država članica EU-a koje se upotrebljavaju kao podloga za pripremu i provedbu politika Zajednice.

F

→ **FINANCIJSKI INSTRUMENT ZA USMJERAVANJE U RIBARSTVU**
(*FINANCIAL INSTRUMENT FOR FISHERIES GUIDANCE / INSTRUMENT FINANCIER D'ORIENTATION DE LA PÊCHE*)

Financijski instrument za usmjeravanje u ribarstvu jedan je od instrumenata regionalne politike EU-a. Namijenjen je priobalnim područjima za ostvarivanje ciljeva zajedničke politike za ribarstvo. Cilj mu je jačanje konkurentnosti u ribarstvu i pokretanje promjena koje bi dovele do restrukturiranja toga sektora te stvorile povoljne uvjete za razvoj i modernizaciju ribarstva.

→ **FISCALIS 2007**

Fiscalis 2007 je program Zajednice predviđen za razdoblje 2003. – 2007. kojim se potiče suradnja među državama sudionicama programa u području suzbijanja poreznih prevara poboljšavanjem sustava elektroničke razmjene informacija, suradnjom u istražnim postupcima te programom izobrazbe i razmjene stručnjaka među nadležnim državnim institucijama.

G

→ **GLASOVANJE KVALIFICIRANOM VEĆINOM**
(*QUALIFIED MAJORITY VOTING / VOTE À LA MAJORITÉ QUALIFIÉE*)

Glasovanje kvalificiranom većinom najčešći je način donošenja odluka u Vijeću EU-a. Pojam kvalificirana većina odnosi se na broj glasova potreban da bi Vijeće usvojilo određenu odluku. Za usvajanje određenoga prijedloga potrebno je zadovoljiti dva, u

nekim slučajevima i tri uvjeta: 1) 255 od ukupno 345 glasova kojima raspolažu države članice EU-a, 2) glasovi moraju dolaziti od većine država članica, 3) kvalificirana većina mora predstavljati barem 62 % stanovništva EU-a (zadovoljavanje toga uvjeta provjerava se na zahtjev bilo koje od država članica). Za odbijanje prijedloga nužno je postići 88 glasova. Glasovanje kvalificiranom većinom uvedeno je kako bi se omogućilo jednostavnije donošenje odluka u Vijeću EU-a. Prije njegova uvođenja usvajanje je prijedloga bilo uvjetovano postizanjem konsenzusa država članica o svakom prijedlogu, što je značajno usporavalo donošenje odluka u Uniji. S vremenom je glasovanje kvalificiranom većinom prošireno na brojna područja (jedinstveno tržište, gospodarska i socijalna kohezija, sigurnost, zdravlje radnika itd.), dok je konsenzus zadržan u “osjetljivim” područjima (vanjska politika, porezna politika itd.).

→ **GOSPODARSKI I SOCIJALNI ODBOR**

(ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE / COMITÉ ÉCONOMIQUE ET SOCIAL)

Gospodarski i socijalni odbor savjetodavno je tijelo Europske unije sastavljeno od različitih gospodarskih i socijalnih interesnih skupina (poslodavaca, zaposlenika, nevladinih udruga), koje daje mišljenja drugim institucijama, najčešće u sklopu procesa donošenja novih propisa EU-a. Odbor trenutno broji 317 članova, koji predstavljaju glas organizacija civilnoga sektora svih 25 država članica EU-a.

→ **GRAĐANSTVO EUROPSKE UNIJE**

(CITIZENSHIP OF THE EU / CITOYENNETE DE L'UE)

Svaka osoba koja ima državljanstvo neke od država članica

ujedno ima građanstvo Europske unije. Građanstvo Europske unije ne zamjenjuje nacionalno državljanstvo već mu je dodatak. Građanstvo EU-a omogućuje slobodno kretanje i boravak u bilo kojoj državi EU-a, pravo glasovanja i pravo biti izabran u tijela lokalne vlasti i u Europski parlament u državi u kojoj je prijavljeno boravište, te pravo podnošenja pritužbi europskomu pučkomu pravobranitelju. Građani EU-a imaju pravo i na diplomatsku i konzularnu zaštitu u predstavništvima bilo koje države članice EU-a u onim državama u kojima njihova država nema diplomatsko predstavništvo.

I

→ **IDABC**

IDABC je program Zajednice namijenjen unaprjeđivanju djelotvornosti javnih uprava država sudionica programa poticanjem razvoja informacijskih i komunikacijskih tehnologija.

→ **INSTITUCIJE ZA PROVEDBU SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU**

(INSTITUTIONS IN CHARGE OF THE IMPLEMENTATION OF THE STABILISATION AND ASSOCIATION AGREEMENT / INSTITUTIONS CHARGÉES POUR LA MISE EN OEUVRE DE L'ACCORD DE STABILISATION ET D'ASSOCIATION)

Temeljem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju osnovana su različita tijela za nadziranje provedbe Sporazuma i razmatranje svih pitanja od obostranoga interesa. Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje sastoji se od predstavnika Vijeća EU-a i predstavnika Komisije, s jedne strane, i predstavnika u Vladi Republike Hrvatske, s druge strane. Vijeću u radu pomaže Odbor za stabilizaciju i pridruživanje, čiji su članovi

službenici Vijeća EU-a, Europske komisije i tijela državne uprave Republike Hrvatske, obično na razini pomoćnika ministara. Odbor za stabilizaciju i pridruživanje može osnovati različite pododbore zadužene za tehničke detalje iz područja obuhvaćenih Sporazumom. Sporazumom je osnovan i Zajednički parlamentarni odbor RH-EU kao zajednički forum za razmjenu gledišta zastupnika Hrvatskoga sabora i Europskoga parlamenta. Prva sjednica Parlamentarnoga odbora održana je 3. i 4. ožujka 2005. godine u Zagrebu, a prva sjednica Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje 26. travnja 2005. godine u Luksemburgu.

→ **INTELLIGENTNA ENERGIJA EUROPE**

(INTELLIGENT ENERGY EUROPE / ENERGIE INTELLIGENTE EUROPE)

Inteligentna energija Europe je program Zajednice predviđen za razdoblje 2003. – 2006. kojim se potiču netehnološke aktivnosti u području energetike, posebice učinkovite upotrebe energije te upotrebe obnovljivih izvora energije. Program je otvoren i državama članicama EU-a i državama kandidatkinjama koje odluču u njem sudjelovati.

→ **INTERREG III**

Interreg III (2000. – 2006.) jedna je od tzv. inicijativa Zajednice čiji je cilj ojačati gospodarsku i socijalnu koheziju te uravnotežen razvoj europskih regija poticanjem prekogranične, transnacionalne i međuregionalne suradnje. To se posebice odnosi na periferne regije te na regije koje graniče s državama kandidatkinjama za članstvo. Sudjelovanje država članica EU-a u inicijativi Interreg III financira se preko Europskoga fonda za regionalni razvoj, dok se sudjelovanje ostalih država financira

iz vlastitih sredstava i/ili, ako je to odobrila Europska komisija, iz programa pomoći EU-a.

→ **ISPA**

(INSTRUMENT FOR STRUCTURAL POLICIES FOR PRE-ACCESSION / INSTRUMENT STRUCTUREL DE PRÉADHÉSION)

Program ISPA (Instrument za strukturne politike u prepristupnom razdoblju) jedan je od programa prepristupne pomoći za pružanje potpore u pripremama za članstvo država kandidatkinja u području prometa i zaštite okoliša. Programom ISPA moguće je financirati infrastrukturne projekte koji omogućuju približavanje države kandidatkinje standardima zaštite okoliša EU-a i unapređivanje postojeće transeuropske prometne mreže.

→ **IZVORI PRAVA**

(LEGAL SOURCES OF COMMUNITY LAW / SOURCES JURIDIQUE DU DROIT COMMUNAUTAIRE)

Izvori prava Europske unije dijele se na primarne i sekundarne. Primarni su izvori prava osnivački ugovori i opća načela prava. Izrazom osnivački ugovori obuhvaćeni su ugovori kojima su stvorene Europska zajednica za ugljen i čelik, Europska ekonomska zajednica i Europska zajednica za atomsku energiju, te ugovori koji ih izmjenjuju – Jedinstveni europski akt, Ugovor iz Maastrichta, Ugovor iz Amsterdama i Ugovor iz Nice. Sekundarni izvori prava uključuju pravne akte koje Vijeće EU-a donosi na temelju primarnoga zakonodavstva (odluke, uredbe, direktive, mišljenja, preporuke) te sudsku praksu Suda Europskih zajednica.

J → **JEDINSTVENI EUROPSKI AKT**

(*SINGLE EUROPEAN ACT /
ACTE UNIQUE EUROPEEN*)

Jedinstveni europski akt je ugovor potpisan 1986. godine kojim je prvi put značajnije modificiran Rimski ugovor o Europskoj ekonomskoj zajednici. Njime su dani pravni temelji za stvaranje jedinstvenoga tržišta do 1. siječnja 1993. godine. Jedinstvenim europskim aktom također su definirane nove nadležnosti Zajednice (socijalna politika, gospodarska i socijalna kohezija, istraživanje i tehnološki razvoj, zaštita okoliša), pokrenuta suradnja u području vanjskih poslova, proširene ovlasti Europskoga parlamenta te pojednostavljen proces donošenja odluka u Vijeću ministara.

→ **JEDINSTVENO TRŽIŠTE/UUNUTARNJE TRŽIŠTE**

(*SINGLE MARKET, INTERNAL MARKET /
MARCHÉ UNIQUE, MARCHÉ INTÉRIEUR*)

Jedinstveno ili unutarnje tržište je oblik gospodarske integracije koja ukidanjem tehničkih i administrativnih prepreka vodi stvaranju zajedničkoga tržišta. Jedinstveno tržište čini samu srž današnje Europske unije, a temelji se na ostvarivanju tzv. četiriju sloboda – slobode kretanja ljudi, roba, usluga i kapitala.

K → **KONVENCIJA O BUDUĆNOSTI EUROPE**

(*CONVENTION ON THE FUTURE
OF EUROPE / CONVENTION SUR
L'AVENIR DE L'EUROPE*)

Konvencija o budućnosti Europe organizirana

je rasprava o budućnosti Europske unije koju su pokrenule države članice EU-a temeljem Deklaracije iz Laekena. Prema Deklaraciji cilj je Konvencije bio potaknuti što širu raspravu o ključnim pitanjima budućnosti EU-a te izraditi prijedlog europskoga ustava. Konvencija je započela raditi 28. veljače 2002. godine, a završila predstavljanjem prijedloga nacrtu Ustavnoga ugovora Europskomu vijeću u Solunu 19. i 20. lipnja 2003. godine. U radu Konvencije, kojoj je predsjedao Valery Giscard d'Estaing, sudjelovali su predstavnici vlada i parlamenata država članica EU-a, predstavnici vlada i parlamenata država kandidatkinja, predstavnici institucija EU-a – Komisije i Parlamenta, te predstavnici socijalnih partnera, nevladinih udruga, mladih itd. Konvencija o budućnosti Europe svojevrsna je inovacija u dotadašnjem načinu djelovanja EU-a s obzirom na to da dotadašnjim međuvladinim konferencijama koje su prethodile potpisivanju ugovora nisu prethodile javne rasprave otvorene za sve zainteresirane strane.

→ **KRITERIJI KONVERGENCIJE**

(CONVERGENCE CRITERIA / CRITERES DE CONVERGENCE)

Kriteriji konvergencije predstavljaju gospodarske uvjete utvrđene Ugovorom iz Maastrichta kojima se procjenjuje spremnost zemalja EU-a za sudjelovanje u trećoj fazi Ekonomske i monetarne unije. Riječ je o ovim kriterijima: (1) visok stupanj cjenovne stabilnosti; stopa inflacije ne smije biti viša od 1,5 % u odnosu na stopu inflacije u trima državama s najstabilnijim cijenama; (2) proračunski manjak ne smije iznositi više od 3 % BDP-a, a javni dug više od 60 % BDP-a; (3) sudjelovanje u europskom monetarnom sustavu najmanje dvije godine; (4) nominalne dugoročne kamatne stope ne smiju

iznositi više od 2 % u odnosu na kamatne stope triju zemalja Unije s najnižom stopom inflacije. Navedeni kriteriji poznati su i pod nazivom kriteriji iz Maastrichta.

→ **KRITERIJI IZ KOPENHAGENA**

(KOPENHAGEN CRITERIA / CRITÈRES DE COPENHAGUE)

Kriteriji iz Kopenhagena su uvjeti za članstvo u EU-u. Ti su kriteriji postavljeni na sastanku Europskoga vijeća u Kopenhagenu 1993. godine kako bi se odredili uvjeti koje države kandidatkinje moraju ispuniti žele li postići članstvo u EU-u. To su redom: (1) politički – stabilnost institucija koje osiguravaju demokraciju, vladavinu prava, poštovanje ljudskih prava i prava manjina i prihvaćanje političkih ciljeva Unije; (2) gospodarski – postojanje djelotvornoga tržišnoga gospodarstva te sposobnost tržišnih čimbenika da se nose s tržišnim pritiscima unutar EU-a; (3) pravni – usvajanje cjelokupne pravne stečevine EU-a, što uključuje i sposobnost preuzimanja obveza koje proizlaze iz članstva, uključujući provedbu ciljeva političke, ekonomske i monetarne unije.

L

→ **LIFE**

LIFE je financijski instrument Europske komisije namijenjen aktivnostima u područjima zaštite okoliša (1) i prirode (2) na prostoru Unije, te aktivnostima u državama koje nisu članice Europske unije i u državama kandidatkinjama za članstvo u području izgradnje administrativnih struktura za zaštitu okoliša te očuvanja prirode i promicanja održivoga razvoja (3). Cilj je

LIFE-a pridonijeti razvoju i provedbi politike zaštite okoliša Europske unije.

→ **LISABONSKA STRATEGIJA**
(*LISBON STRATEGY / STRATÉGIE DE LISBONNE*)

Lisabonska strategija oznaka je za skup zajedničkih strateških ciljeva usvojenih na sastanku Europskoga vijeća održanome u ožujku 2000. godine u Lisabonu, prema kojima bi Europska unija do 2010. godine trebala postati najkonkurentnije i najdinamičnije gospodarstvo svijeta temeljeno na znanju, sposobno za održivi gospodarski rast, s najvećom stopom zaposlenosti i snažnom gospodarskom i socijalnom kohezijom. Lisabonska je strategija program aktivnosti koji povezuje kratkoročne političke inicijative te srednjoročne i dugoročne gospodarske reforme.

M → **MARCO POLO**

Marco Polo je program Zajednice predviđen za razdoblje 2003. – 2010. za smanjivanje cestovnoga prometa, onečišćenja uzrokovanoga cestovnim prijevozom tereta te za poticanje korištenja ostalih sustava prijevoza tereta (željezničkoga, morskoga i riječnoga) u državama sudionicama programa.

→ **MEĐUVLADINA KONFERENCIJA**
(*INTERGOVERNMENTAL CONFERENCE – IGC /
CONFÉRENCE INTERGOUVERNEMENTAL - CIG*)

Pod pojmom međuvladina konferencija razumijevaju se

pregovori među vladama državama članicama EU-a. Obično se na njima donese dodatak ili izmjena osnivačkih ugovora kojima se unose promjene u institucionalnu strukturu EU-a ili sadržaj osnivačkih ugovora. Do sada su održane mnoge međuvladine konferencije, a posljednja je urodila Ustavnim ugovorom. Izraz međuvladina konferencija služi također kao naziv za bilateralne pregovore između država kandidatkinja i država članica o punopravnom članstvu u EU-u.

→ **MIŠLJENJE**
(*OPINION / AVIS*)

Mišljenje je pravni akt neobvezujućega karaktera koji donosi Vijeće EU-a ili Komisija i koji se upućuje državama članicama i/ili pravnim osobama na temelju planiranih inicijativa EU-a. Ono je sredstvo vođenja nacionalnih zakonodavstava u poželjnom smjeru.

→ **MIŠLJENJE O ZAHTJEVU ZA ČLANSTVO**
(*OPINION ON THE APPLICATION FOR MEMBERSHIP / AVIS SUR LA CANDIDATURE À L'ADHÉSION*)

Mišljenje o zahtjevu za članstvo dokument je kojim se ocjenjuje sposobnost države podnositeljice zahtjeva da postane punopravnom članicom EU-a. Izrađuje ga Europska komisija na poziv Europskoga vijeća.

N → NACIONALNI PROGRAM REPUBLIKE HRVATSKE ZA PRIDRUŽIVANJE EUROPSKOJ UNIJI (*NATIONAL PROGRAMME FOR THE INTEGRATION OF THE REPUBLIC OF CROATIA INTO THE EUROPEAN UNION / PROGRAMME NATIONAL POUR L'ADHÉSION DE LA RÉPUBLIQUE DE CROATIE A L'UNION EUROPÉENNE*)

Nacionalni program Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji dokument je kojim se određuju kratkoročni (jednogodišnji) ciljevi i zadaci državne uprave u procesu približavanja Hrvatske Europskoj uniji. Nacionalnim se programom utvrđuje, među ostalim, plan usklađivanja nacionalnoga zakonodavstva s pravnom stečevinom Unije, a prioriteti su toga plana usklađeni s Europskim partnerstvom. Od 2004. godine Plan provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju postao je sastavni dio Nacionalnoga programa.

→ NAČELO SUPSIDIJARNOSTI, SUPSIDIJARNOST (*PRINCIPLE OF SUBSIDIARITY, SUBSIDIARITY / PRINCIPE DE SUBSIDIARITÉ, SUBSIDIARITÉ*)

Načelo supsidijarnosti opće je načelo Zajednice prema kojem ona ne poduzima radnje (izuzev u područjima svoje isključive ovlasti), osim ako one nisu djelotvornije od radnji poduzetih na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini. Namjena je načela supsidijarnosti osigurati učinkovito donošenje odluka na razini što bližoj građanima. Primjena ovoga načela osigurava i neprekidnu provjeru provedbe aktivnosti na razini Zajednice i njezine opravdanosti u odnosu na mogućnost njezine provedbe na nacionalnoj ili regionalnoj razini. Pokušaji

jasnoga definiranja ovoga načela mogu se naći u osnivačkim ugovorima, u Amsterdamskom ugovoru, a spominju se i u Ustavnom ugovoru EU-a.

→ **NUTS**

*(NOMENCLATURE OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICS /
NOMENCLATURE DES UNITÉS TERRITORIALES STATISTIQUES)*

NUTS je (Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku) sustav nomenklature prostornih jedinica EU-a nužan za provođenje regionalne politike EU-a. Uveden je kako bi se olakšalo prikupljanje, analiziranje, usporedba i usklađivanje statističkih podataka o regijama EU-a. Regije se po NUTS-u ne moraju poklapati s postojećom administrativnom podjelom države na

→ **ODBOR REGIJA**

*(COMMITTEE OF THE REGIONS /
COMITÉ DES REGIONS)*

Odbor regija je, uz Gospodarski i socijalni odbor, drugo savjetodavno tijelo Europske unije, koje se sastoji od predstavnika regionalnih i lokalnih vlasti. Odbor je osnovan Ugovorom iz Maastrichta, a zastupa interese regija i jedinica lokalne samouprave na razini Unije u procesima stvaranja te provedbi zajedničkih politika. Sastoji se od 317 članova koje delegiraju tijela regionalnih i lokalnih vlasti država članica EU-a na četiri godine.

→ **ODBOR STALNIH PREDSTAVNIKA**

*(PERMANENT REPRESENTATIVES COMMITTEE /
COMITÉ DES REPRÉSENTANTS PERMANENTS – COREPER)*

Odbor stalnih predstavnika, koji u govoru EU-a nazivaju Coreper (kratica francuskoga imena toga tijela), čine stalni predstavnici (veleposlanici) država članica EU-a u Bruxellesu (Coreper II) odnosno njihovi izaslanici (Coreper I). Ovaj Odbor pomaže u radu Vijeća ministara u fazi preliminarnih dogovora i pregovora o prijedlogu i nacrtu mjera koje predlaže Europska komisija. Zadaća je Corepera priprema svih odluka i razmatranje drugih pitanja od političkoga značenja za sastanke Vijeća ministara.

→ **ODBORSKA PROCEDURA**

(COMITOLOGY / COMITOLOGIE)

Odborska procedura je postupak koji Europska komisija primjenjuje pri donošenju provedbenih mjera za implementaciju zakonodavstva EU-a. Ovim postupkom Europska komisija traži mišljenje stručnih odbora čiji su članovi stručnjaci država članica EU-a. Postupak omogućuje Europskoj komisiji uspostavljanje dijaloga s državnim administracijama prije usvajanja provedbenih mjera radi pronalaženja provedbene mjere koja bi najviše odgovarala situaciji u državama članicama na koje se provedbena mjera odnosi. Odbori se dijele u tri skupine: savjetodavne odbore čije je mišljenje Europska komisija dužna primiti na znanje; upravljačke odbore čije je mišljenje Europska komisija, u slučaju neslaganja s prijedlogom provedbene mjere Komisije, dužna uputiti Vijeću EU-a na razmatranje; regulatorne odbore čije je odobrenje nužno da bi Europska komisija donijela provedbenu mjeru.

→ **ODLUKA**
(*DECISION / DECISION*)

Odluka je vrsta pravnoga akta EU-a koju donosi Vijeće EU-a i koja ima specifičnu primjenu. Odnosi se na konkretnoga pojedinca, pravnu osobu ili državu članicu. Odluka u cijelosti obvezuje sve one kojima je namijenjena.

→ **OLAF**
Vidi EUROPSKI URED ZA SUZBIJANJE PREVARA

→ **OMBUDSMAN**
Vidi EUROPSKI PUČKI PRAVOBRANITELJ

→ **OPĆE UPRAVE**
(*DIRECTORATES GENERAL / DIRECTIONS GÉNÉRALES*)

Opće uprave su administrativni odjeli Europske komisije zaduženi za provođenje zajedničkih politika EU-a. Na čelu svake od njih je povjerenik te generalni direktor.

P

→ **PAKT O STABILNOSTI**
(*STABILITY PACT / PACT DE STABILITÉ*)

Strateški cilj Pakta o stabilnosti za jugoistočnu Europu, političkoga dokumenta usuglašenoga 10. lipnja 1999. godine u Kölnu, jest stabilizacija u regiji približavanjem država jugoistočne Europe euroatlantskim strukturama i jačanje međusobne suradnje. Pakt postavlja okvir za suradnju država regije jugoistočne Europe, država članica EU-a, SAD-a, Ruske Federacije i međunarodnih organizacija (OESS-a, Vijeća Europe, UN-a, NATO-a, Zapadnoeuropske

unije – WEU-a, Visokoga povjerenstva Ujedinjenih naroda za izbjeglice – UNHCR-a i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj – OECD-a), uključujući i međunarodne financijske institucije (MMF, Svjetsku banku, Europsku investicijsku banku i Europsku banku za obnovu i razvoj) te regionalne inicijative (Royaumont proces, Gospodarsku suradnju crnomorskih zemalja – BSEC, Srednjoeuropsku inicijativu – CEI, Inicijativu za suradnju u jugoistočnoj Europi – SECI i Proces suradnje jugoistočne Europe – SEECF). U Republici Hrvatskoj za koordinaciju svih aktivnosti u vezi s Paktom zaduženo je Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija.

→ **PAKT ZA STABILNOST I RAST**

(STABILITY AND GROWTH PACT / PACTE DE CROISSANCE ET DE STABILITÉ)

Pakt za stabilnost i rast uspostavljen je 1999. godine kako bi se osiguralo da države koje su postale članice Ekonomske i monetarne unije (EMU) nastave poštovati jedan od kriterija konvergencije – da proračunski manjak ne prelazi 3 % BDP. Pakt za stabilnost i rast temelji se na političkoj predanosti svih članica EMU-a, preventivnih mjera čiji je cilj pravodobno upozoravanje država da se proračunski manjak približava granici od 3 % BDP-a te mogućnost sankcioniranja država koje se unatoč upozorenjima ne pridržavaju postavljenoga kriterija.

→ **PARIŠKI UGOVOR**

Vidi EUROPSKA ZAJEDNICA ZA UGLJEN I ČELIK

→ **PHARE**

PHARE je program prepristupne pomoći ustanovljen 1989. godine nakon pada komunizma u srednjoj i istočnoj Europi

radi gospodarske obnove zemalja u regiji. Isprva je obuhvaćao samo Poljsku i Mađarsku, no s vremenom se proširio na ostale države kandidatkinje srednje i istočne Europe (Bugarska, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Rumunjska, Slovačka i Slovenija). Do 2000. godine nekoliko je zemalja jugoistočne Europe (Albanija, Bosna i Hercegovina, Makedonija) također imalo pristup programu PHARE, nakon čega je zamijenjen programom CARDS. Republika Hrvatska je od 2005. godine također postala korisnicom programa. Ciljevi programa PHARE usmjereni su ponajprije na izgradnju institucija potrebnih u procesu približavanja europskim integracijama te financiranje investicija u državama kandidatkinjama za članstvo.

→ **PLAN PROVEDBE SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU**

(IMPLEMENTATION PLAN FOR THE STABILISATION AND ASSOCIATION AGREEMENT / PLAN D'IMPLEMENTATION DE L'ACCORD DE STABILISATION ET D'ASSOCIATION)

Plan provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) operativni je dokument kojim su utvrđene mjere potrebne za uspješnu provedbu obveza koje je Republika Hrvatska preuzela potpisavši SSP. Plan odgovara na ključna pitanja provedbe SSP-a: što se mora učiniti, tko je odgovoran za pojedinačnu provedbu, te kako će se i u kojim rokovima SSP provoditi. Od 2004. godine Plan provedbe SSP-a uklopljen je u Nacionalni program Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji.

→ **PODRUČJE SLOBODE, SIGURNOSTI I PRAVDE**

(AREA OF FREEDOM, SECURITY AND JUSTICE / ESPACE DE LIBERTÉ, DE SÉCURITÉ ET DE JUSTICE)

Stvaranje područja slobode, sigurnosti i pravde bez unutarnjih

granica jedan je od glavnih ciljeva EU-a. Taj je cilj prvi put jasno definiran Amsterdamskim ugovorom, a zadržan je i u Ustavnom ugovoru. Kako bi se postigao taj cilj, osim mjera vezanih uz kontrolu vanjskih granica poduzimaju se potrebne mjere iz područja azila, imigracija te prevencije i suzbijanja kriminala.

→ **POSTUPAK PRISTANKA**

(ASSENT PROCEDURE / AVIS CONFORME)

Postupak pristanka jedan je od načina donošenja odluka, uveden Jedinstvenim europskim aktom 1987. godine, pod kojim se razumijeva da Vijeće mora pridobiti pristanak Parlamenta prije donošenja najvažnijih odluka. Postupak pristanka primjenjuje se uglavnom u procesu pristupanja novih država članica, te prilikom sklapanja sporazuma o pridruživanju i ostalih sporazuma s trećim zemljama.

→ **POSTUPAK SAVJETOVANJA**

(CONSULTATION PROCEDURE / PROCEDURE DE CONSULTATION)

Postupak savjetovanja je najstarija metoda uključivanja Europskoga parlamenta u proces donošenja odluka. Njime Parlament ima mogućnost da iznese mišljenje o prijedlogu Komisije. U primjenjivanju toga postupka Vijeće mora zatražiti mišljenje Parlamenta i uzeti ga u obzir prije glasanja o prijedlozima Komisije, iako mišljenje Parlamenta nije obvezujuće. Postupak savjetovanja ne uključuje samo traženje mišljenja Europskoga parlamenta već i obvezu čekanja mišljenja do isteka predviđenoga roka. Vijeće također traži mišljenje Parlamenta i u slučajevima kad takav postupak nije obvezan, najčešće pri donošenju neobvezujućih pravnih instrumenata – mišljenja i preporuka.

→ **POSTUPAK SUODLUČIVANJA**

(CODECISION PROCEDURE / PROCEDURE DE CO-DECISION)

Postupak suodlučivanja jedan je od načina donošenja odluka, a uveden je Ugovorom iz Maastrichta. U tom se postupku odluka može donijeti jedino ako se o njoj usuglase i Vijeće EU-a i Europski parlament. Tim se postupkom Europskomu parlamentu daje veća moć u postupku donošenja odluka, što je značajno kako bi se povećala uloga građana u donošenju odluka te smanjio demokratski deficit EU-a. Ugovorom iz Maastrichta predviđeno je da se postupak suodlučivanja primjenjuje na ova područja: slobodno kretanje radnika, pravo osnivanja poduzeća, usluge, unutarnje tržište, obrazovanje (poticajne mjere), zdravstvo (poticajne mjere), zaštita potrošača, transeuropske mreže (upute), zaštita okoliša (opći program aktivnosti), kultura (poticajne mjere) i istraživanje. Amsterdamskim je ugovorom postupak suodlučivanja pojednostavljen i proširen na dodatna područja. Ustavnim je ugovorom predviđeno daljnje proširenje područja za koja će biti primijenjen postupak suodlučivanja, čime bi taj postupak postao osnovni način odlučivanja.

→ **POSTUPAK SURADNJE**

(COOPERATION PROCEDURE / PROCEDURE DE COOPERATION)

Postupak suradnje je način donošenja odluka uveden Jedinstvenim europskim aktom 1987. godine, a omogućuje Parlamentu da provede dva čitanja prijedloga. Od Ugovora iz Nice ovaj se postupak primjenjuje isključivo u području ekonomske i monetarne unije. U slučaju da Parlament predloži amandmane, Vijeće ih može odbiti samo jednoglasnom odlukom. Ustavnim je ugovorom predviđeno potpuno ukidanje ovoga načina odlučivanja.

→ PRAVO INICIJATIVE

(*RIGHT OF INITIATIVE / DROIT D'INITIATIVE*)

Komisiji kao instituciji koja osigurava provedbu osnivačkih ugovora i interesa Zajednice dodijeljeno je ekskluzivno pravo inicijative u poslovima Zajednice. To znači da Komisija jedina može predlagati zakonodavne akte Zajednice radi uspostave uravnoteženosti tih inicijativa s obzirom na temeljne ugovore. Ako to smatraju potrebnim, Vijeće i Parlament mogu od Komisije zatražiti da iznese prijedlog zakona. Iako Komisija jedina ima pravo predložiti zakonodavni akt Zajednice, dužna je mijenjati svoj prijedlog dok on ne dobije podršku kvalificirane većine u Vijeću. Ustavnim je ugovorom predviđeno zadržavanje isključivoga prava inicijative Komisije u vezi s pravnim aktima Zajednice, osim u području zajedničke vanjske i sigurnosne politike te suradnje u području pravosuđa i unutarnjih poslova.

→ PRAVNA NAČELA

(*GENERAL PRINCIPLES OF LAW / PRINCIPE GÉNÉRAUX DU DROIT*)

Prema načelu nadređenosti prava EZ-a pravni akti Zajednice u pravnom sustavu država članica imaju višu pravnu snagu od nacionalnoga zakonodavstva. To je načelo ustanovljeno temeljem presude Suda Europskih zajednica iz 1964. godine (slučaj *Costa vs. Enel*), a 1970. Sud Europskih zajednica presudio je da je pravni akt Zajednice nadređen nacionalnim ustavima (slučaj *Internationale Handelsgesellschaft*). Načelo nadređenosti prava EZ-a poznato je i pod nazivom načelo prvenstva, superiornosti ili supremacije. Pod načelom se proporcionalnosti razumijeva da pravni akti EZ-a svojim sadržajem ne nadilaze ono što je potrebno za ostvarivanje

ciljeva EU-a, pod načelom dodijeljene ovlasti da Zajednica može donositi odluke samo u područjima u kojima su države članice takvu ovlast na nju prenijele, a pod načelom zabrane diskriminacije razumijeva se zabrana različitoga postupanja bilo izravno (zabrana izravne diskriminacije) ili neizravno (zabrana neizravne diskriminacije).

→ **PRAVNA STEČEVINA**

(*ACQUIS COMMUNAUTAIRE*)

Pravna stečevina Europske unije (franc. *acquis communautaire*, skraćeno *acquis*) skup je prava i obveza koji sve države članice obvezuje i povezuje u Europskoj uniji. Pravna stečevina EU-a nije samo pravo u užem smislu jer obuhvaća: sadržaj, načela i političke ciljeve osnivačkih ugovora, zakonodavstvo usvojeno na temelju osnivačkih ugovora te presude Suda Europskih zajednica, deklaracije i rezolucije koje je Europska unija usvojila, mjere koje se odnose na zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku, mjere koje se odnose na pravosuđe i unutarnje poslove te međunarodne ugovore koje je sklopila Europska zajednica, kao i ugovore zaključene između država članica s trećim zemljama u području djelovanja Europske unije. Svaka država koja želi postati članicom Europske unije mora prihvatiti odluke iz osnivačkih ugovora i uskladiti svoje zakonodavstvo s pravnom stečevinom Europske unije.

→ **PREDSJEDANJE VIJEĆEM EU-A**

(*PRESIDENCY OF THE COUNCIL / PRESIDENCE DU CONSEIL*)

Predsjedanje Vijećem Europske unije odvija se po načelu rotacije u kojem svakih 6 mjeseci Vijećem predsjeda druga

država članica (prema stalnom redoslijedu). U okolnostima proširenja EU-a odlučeno je da će se sadašnje načelo rotacije između starih država članica zadržati do 2006. godine kako bi se novim članicama omogućilo minimalno razdoblje prilagodbe i pripreme za preuzimanje predsjedanja Vijećem. Načelo rotacije ukinut će se stupanjem na snagu Ustavnoga ugovora kojim je predviđeno uvođenje instituta stalnoga predsjedništva.

→ **PREGOVORI O PRISTUPANJU**

(ACCESSION NEGOTIATIONS / NEGOCIATIONS D'ADHESION)

Pregovori o pristupanju su pregovori koje država kandidatkinja za članstvo vodi s državama članicama EU-a o uvjetima pod kojim će postati punopravnom članicom Europske unije. Pregovori o svim poglavljima pravne stečevine EU-a vode se na međuvladinoj konferenciji koju saziva Europsko vijeće. Rezultati se pregovora uklapaju u Ugovor o pristupanju kojim se određuju svi uvjeti ulaska države u članstvo Unije.

→ **PREPORUKA**

(RECOMMENDATION / RECOMMANDATION)

Preporuku donosi Vijeće ili Komisija, a upućuje ju državama članicama i/ili pravnim osobama. Preporuka nema obvezujući karakter ni snagu prisile, a predstavlja sredstvo vođenja nacionalnih zakonodavstava u poželjnom smjeru.

→ **PRETPRISTUPNA STRATEGIJA**

(PRE-ACCESSION STRATEGY / STRATEGIE DE PRE-ADHESION)

U kontekstu najnovijega vala proširenja Europska je unija 1997. godine definirala pretpristupnu strategiju za države

kandidatkinje. Cilj je pretpristupne strategije pružanje potpore i pomoći državama kandidatkinjama u pripremama za priključenje Europskoj uniji. Pretpristupna strategija uključuje četiri glavne sastavnice: sporazum o pridruživanju, pristupno partnerstvo i nacionalni program za usvajanje pravne stečevine EU-a, te programe pretpristupne pomoći.

→ **PRETPRISTUPNI FONDOVI**

(PRE-ACCESSION FUNDS / FONDS DE PRÉADHÉSION)

Pretpristupni fondovi EU-a su programi financijske i tehničke pomoći državama kandidatkinjama srednje i istočne Europe za pripremu za članstvo u Europskoj uniji. Sredstva dobivena iz pretpristupnih fondova su bespovratna. Trenutačno su tri fonda na raspolaganju državama kandidatkinjama – PHARE, ISPA i SAPARD.

→ **PRIMARNO PRAVO EUROPSKE UNIJE**

Vidi IZVORI PRAVA EU-A

→ **PRISTUPNO PARTNERSTVO**

(ACCESSION PARTNERSHIP / PARTENARIAT D'ADHESION)

Pristupno partnerstvo jedan je od instrumenata pretpristupne strategije EU-a namijenjene državama kandidatkinjama. Na temelju sporazuma o pridruživanju partnerstvom se određuju kratkoročni i srednjoročni prioriteti na putu k punopravnomu članstvu. Tim se instrumentom također određuje financijska pomoć EU-a u ispunjavanju prioritetnih ciljeva te uvjeti vezani uz tu financijsku pomoć.

→ **PRIVREMENI SPORAZUM**

(INTERIM AGREEMENT / ACCORD INTERIMAIRE)

Privremeni sporazum je sporazum kojim se uređuju trgovinska pitanja iz sporazuma o pridruživanju između EU-a i države potpisnice sporazuma o pridruživanju. Taj sporazum uređuje trgovinske odnose između EU-a i pridružene države do trenutka stupanja na snagu sporazuma o pridruživanju. Privremeni sporazum o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske, s jedne strane, i Europske zajednice, s druge strane, ticao se ukidanja carina i drugih ograničenja na razmjenu roba između Hrvatske i EU-a, a primjenjivao se od 1. siječnja 2002. godine do 1. veljače 2005. godina, kada je na snagu stupio Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.

→ **PROCES STABILIZACIJE I PRIDRUŽIVANJA**

*(STABILISATION AND ASSOCIATION PROCESS /
PROCESSUS DE STABILISATION ET D'ASSOCIATION)*

Proces stabilizacije i pridruživanja strateška je politika EU-a prema državama jugoistočne Europe (Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Makedonija te Srbija i Crna Gora) i uključuje šest elemenata: (1) Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, kao novu vrstu ugovornih odnosa (tzv. sporazum o pridruživanju treće generacije); (2) razvoj postojećih gospodarskih i trgovačkih odnosa s regijom i unutar regije; (3) razvoj, odnosno djelomičnu prenamjenu postojeće gospodarske i financijske pomoći (CARDS – *Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation*); (4) povećanu pomoć za demokratizaciju, razvoj civilnoga društva, obrazovanje i izgradnju institucija; (5) korištenje mogućnosti za suradnju u raznim područjima, uključujući pravosuđe i unutarnje poslove;

(6) razvoj političkoga dijaloga, uključujući i politički dijalog na regionalnoj osnovi. Na sastanku Europskoga vijeća u Solunu u lipnju 2003. proces stabilizacije i pridruživanja “obogaćen” je elementima pretpristupne strategije, tj. elementima koji su do sada bili otvoreni isključivo državama kandidatkinjama za članstvo. Tako su uvedeni: načelo “vlastitih zasluga” i mogućnost sustizanja drugih, Europsko partnerstvo koje sadržava kratkoročne i srednjoročne prioritete daljnjega procesa pridruživanja. povećana pomoć za izgradnju institucija (kroz pristup programu TAIEX, *twinning* projektima), mogućnost sudjelovanja u programima Zajednice i suradnje s agencijama EZ-a, jačanje programa CARDS.

→ **PROGRAMI ZAJEDNICE**

(*COMMUNITY PROGRAMMES / PROGRAMMES COMMUNAUTAIRES*)

Pojam program Zajednice odnosi se na integrirani niz aktivnosti koje usvaja Europska zajednica ili Europska unija kako bi promicala suradnju među državama članicama EU-a u sektorskim politikama, kao što su zaštita potrošača, obrazovanje, ravnopravnost spolova i ostale. Države kandidatkinje mogu sudjelovati u programima Zajednice temeljem Jedinostvenoga okvirnoga sporazuma i pojedinačnih memoranduma o suglasnosti koji uređuju administrativne uvjete korištenja i financijski doprinos za sudjelovanje u programu. Trenutačno postoji 25 programa Zajednice, a na svakoj je državi odluka o programima u kojima želi sudjelovati.

→ **PROŠIRENJE EUROPSKE UNIJE**

(*EU ENLARGEMENT / ENLARGISSEMENT DE L'UE*)

Proširenje Europske unije izraz je kojim se opisuje proces

primanja u punopravno članstvo novih članica. Od svojih početaka Europska je unija doživjela pet valova proširenja, od kojih je peti, dosad najveći val proširenja, dovršen 1. svibnja 2004. godine. U prva četiri vala proširenja državama osnivačicama (Belgija, Francuska, Italija, Luksemburg, Nizozemska i Njemačka) pridružile su se Danska, Irska i Velika Britanija (1973.), Grčka (1981.), Portugal i Španjolska (1986.), Austrija, Finska i Švedska (1995.). Petim valom proširenja članicama EU-a postali su Cipar, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Mađarska, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija. Još su četiri države trenutačno kandidatkinje za članstvo u Europskoj uniji: Bugarska, Hrvatska, Rumunjska i Turska. Ciljevi su proširenja EU-a povećanje sigurnosti, stabilnosti te blagostanja na europskom kontinentu.

→ **PRVOSTUPANJSKI SUD**

(COURT OF FIRST INSTANCE / TRIBUNAL DE PREMIERE INSTANCE)

Prvostupanjski sud djeluje od 1. studenoga 1989. s namjerom da olakša rad Suda Europskih zajednica. Sastoji se od dvadeset i pet sudaca koji su imenovani zajedničkom odlukom vlada država članica na šest godina. Prvostupanjski sud uglavnom razmatra predmete koji se odnose na tužbe zaposlenika u institucijama EU-a, te predmete vezane uz kršenje pravila tržišnoga natjecanja.

R

→ **REDOVITO IZVJEŠĆE O NAPRETKU PREMA PRISTUPANJU**

*(REGULAR REPORT ON PROGRESS TOWARDS
ACCESSION / RAPPORT REGULIER SUR LE
PROGRES SUR LA VOIE DE L'ADHESION)*

Redovito izvješće o napretku prema pristupanju je dokument u kojem Europska komisija jednom godišnje prikazuje napredak svake pojedine države kandidatkinje u pripremama za ostvarivanje punopravnoga članstva u Europskoj uniji.

→ **REGIONALNA POLITIKA** (*REGIONAL POLICY / POLITIQUE REGIONALE*)

Regionalna politika Europske unije jedna je od najstarijih zajedničkih politika EU-a kojom se postiže ujednačeni razvoj na čitavom teritoriju EU-a smanjivanjem i uklanjanjem strukturnih razlika među europskim regijama. Već se u Rimskim ugovorima spominje potreba smanjivanja i uklanjanja razlika među regijama. Jedinstvenim europskim aktom gospodarska i socijalna kohezija postavljena je kao cilj usporedno s dovršenjem uspostave jedinstvenoga tržišta. Konačno, Ugovorom iz Maastrichta gospodarska je i socijalna kohezija istaknuta kao jedna od politika EU-a. Regionalna politika temelji se na financijskoj solidarnosti te se dio sredstava koje države članice uplaćuju u proračun Zajednice dodjeljuje manje razvijenim regijama i društvenim skupinama. Glavni su instrumenti provođenja regionalne politike strukturni fondovi i Kohezijski fond.

→ **RIMSKI UGOVORI** (*THE TREATIES OF ROME / LES TRAITES DE ROME*)

Rimskim ugovorima, potpisanim 1957. godine u Rimu, osnovane su Europska ekonomska zajednica (EEZ) i Europska zajednica za atomsku energiju (Euratom). EEZ-om je ustanovljena carinska unija među državama potpisnicama (Belgija, Francuska, Italija, Luksemburg, Nizozemska i

Njemačka) te su postavljeni temelji i temeljni ciljevi stvaranja zajedničkoga tržišta koje bi osiguralo slobodno kretanje ljudi, roba, usluga i kapitala. Euratom je postavio ciljeve razvoja istraživanja nuklearne energije i njezine upotrebe u civilne svrhe. Stupanjem na snagu Ugovora o Europskoj uniji Europska ekonomska zajednica preimenovana je u Europsku zajednicu, a Ugovor o EEZ-u postao je Ugovor o EZ-u.

S

→ **SAPARD**

(SPECIAL ACCESSION PROGRAMME FOR AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT / PROGRAMME SPÉCIAL D'ADHÉSION POUR L'AGRICULTURE ET LE DÉVELOPPEMENT RURAL)

SAPARD je jedan od prepristupnih programa Europske unije namijenjen poljoprivredi i razvitku sela u državama kandidatkinjima. Cilj je ovoga programa pomoći državama kandidatkinjama u rješavanju problema strukturnih prilagodbi u njihovim poljoprivrednim sektorima i seoskim područjima te pružanje pomoći u provedbi pravne stečevine Zajednice u području zajedničke poljoprivredne politike te ostaloga relevantnoga zakonodavstva. Program je osnovan 1999. godine, a države kandidatkinje imaju ga pravo koristiti sve do priključenja Uniji.

→ **SCHENGENSKI SPORAZUM**

(SCHENGEN AGREEMENT / ACCORD DE SCHENGEN)

Schengenskim je sporazumom, sklopljenim u lipnju 1985. između Belgije, Francuske, Luksemburga, Njemačke i Nizozemske, dogovoreno postupno ukidanje unutarnjih graničnih kontrola između država potpisnica te uvođenje slobode kretanja za sve

fizičke osobe – državljane država potpisnica Sporazuma, država članica EU-a ili trećih zemalja – unutar granica obuhvaćenih Sporazumom. Schengensku konvenciju potpisalo je 1990. godine tih pet država. Konvencija je stupila na snagu 1995. godine, a njome se uređuju pitanja i ustanovljavaju jamstva za slobodu kretanja. Schengenski sporazum i konvencija, zajedno s deklaracijama i odlukama donesenim pri Schengenskom izvršnom odboru, čine tzv. *schengenski acquis*, koji je ušao u tekst Amsterdamskoga ugovora jer se bavi jednim dijelom unutarnjega tržišta – slobodnim kretanjem osoba. Uz izuzetak Ujedinjenog Kraljevstva i Irske, sve države članice EU-a su s vremenom postale članicama schengenskoga prostora, a njima su se pridružili i Island te Norveška (države koje nisu članice EU-a). Tijekom pristupnih pregovora deset novih država članica prihvatilo je *schengenski acquis*, no on će se u potpunosti početi primjenjivati tek nakon posebne odluke Vijeća EU-a, kao što je to bio slučaj i s drugim državama članicama.

→ **SCHUMANOV PLAN**
(*SCHUMAN PLAN / PLAN SCHUMAN*)

Schumanov plan strateški je plan nazvan po Robertu Schumanu, tadašnjemu francuskomu ministru vanjskih poslova, koji ga je predložio 9. svibnja 1950. godine radi ujedinjenja francuske i njemačke proizvodnje i distribucije čelika kao načina sprječavanja izbijanja daljnjih sukoba na europskom kontinentu i kontrole nad gospodarskim oporavkom Njemačke. Nakon toga u pregovorima su, osim Francuske i Njemačke, sudjelovale i Italija te države Beneluxa, a rezultirali su potpisivanjem Pariškoga ugovora u svibnju 1951. godine. Njime je utemeljena Europska zajednica za ugljen i čelik (EZUČ) – prva od triju

nadnacionalnih zajednica iz kojih je nastala Europska unija. Schumanov se plan smatra početkom europskoga ujedinjenja pa se 9. svibnja obilježava kao Dan Europe.

→ **SCREENING**

Postupak *screeninga* prva je od dviju faza u pregovorima o članstvu s Europskom unijom. Njime se utvrđuju područja u zakonodavstvu pojedine države kandidatkinje koja je potrebno prilagoditi zakonodavstvu EU-a, ocjenjuje se postojeća razina usklađenosti te potreba daljnje prilagodbe zakonodavstvu EU-a. *Screening* služi kao temelj za bilateralne pregovore između država članica EU-a i države kandidatkinje za članstvo.

→ **SEKUNDARNO PRAVO EUROPSKE UNIJE**

Vidi IZVORI PRAVA EU-A

→ **SKUPŠTINA EUROPSKIH REGIJA**

(ASSEMBLY OF EUROPEAN REGIONS – AER /
ASSEMBLÉE DES RÉGIONS D'EUROPE – ARE)

Skupština europskih regija politička je organizacija koja promiče sudjelovanje regija u donošenju politika na europskoj razini te međuregionalnu suradnju među regijama u Europi. Njezina se zadaća sastoji u zastupanju interesa regija promicanjem regionalizacije te institucionalizacije sudjelovanja regija u europskoj politici. Osnovana 1985. godine, sa sjedištem u Strasbourgu u Francuskoj, Skupština europskih regija danas broji 250 članica – regija iz 30 europskih država, i 12 članica – međuregionalnih organizacija.

→ **SOCRATES**

Socrates je program Europske unije u području obrazovanja, koji obuhvaća suradnju među državama korisnicama programa u predškolskom, osnovnoškolskom, srednjoškolskom, visokoškolskom te cjeloživotnom obrazovanju i usavršavanju. Ciljevi su programa Socrates stvaranje “Europe znanja” promicanjem mobilnosti i učenja stranih jezika u području obrazovanja. Socrates se sastoji od ovih aktivnosti: Comenius –namijenjen razmjeni i suradnji u predškolskom i osnovnoškolskom obrazovanju; Erasmus – namijenjen razmjeni i suradnji u visokom školstvu; Grundtvig – namijenjen razmjeni i suradnji u području obrazovanja odraslih osoba; Lingua –namijenjen učenju europskih jezika; Minerva – namijenjena uporabi informatičkih i komunikacijskih tehnologija u obrazovanju; praćenje i inovacija obrazovnih sustava i politika, zajedničke aktivnosti s drugim europskim programima te dodatne mjere. Prva faza programa Socrates završila je 1999. godine, a druga faza pokriva razdoblje od 2000. do 2006.

→ **SPORAZUM O SLOBODNOJ TRGOVINI/PODRUČJE SLOBODNE TRGOVINE**

(FREE TRADE AREA AGREEMENT, FREE TRADE AREA / ACCORD DE LIBRE ÉCHANGE, ZONE DE LIBRE ÉCHANGE)

Sporazumom o slobodnoj trgovini dvije ili više država ukidaju ili smanjuju carine i necarinske barijere na proizvode/usluge određene sporazumom. Područje slobodne trgovine treba razlikovati od carinske unije, koja je dublji oblik ekonomskoga povezivanja dviju ili više zemalja te uključuje zajedničku carinsku politiku prema trećim zemljama.

→ **SPORAZUM O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU**

*(STABILISATION AND ASSOCIATION AGREEMENT /
ACCORD DE STABILISATION ET D'ASSOCIATION)*

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju nova je generacija sporazuma o pridruživanju ponuđena državama jugoistočne Europe obuhvaćenim procesom stabilizacije i pridruživanja. Sporazumom se uređuju opća načela, politički dijalog, regionalna suradnja, slobodno kretanje roba, kretanje radnika, osnivanje pravnih osoba, pružanje usluga i kapitala, usklađivanje zakona, provedba zakona i pravila tržišnoga natjecanja, pravosuđe i unutarnji odnosi, politike suradnje i financijska suradnja. Ciljevi su toga sporazuma: razvijanje političkoga dijaloga između Unije i države potpisnice sporazuma, početak postupnoga usklađivanja nacionalnoga zakonodavstva države potpisnice s pravnom stečevinom EU-a, promicanje gospodarskih odnosa dviju strana, postupno razvijanje područja slobodne trgovine između dviju strana te poticanje regionalne suradnje u sklopu procesa stabilizacije i pridruživanja. Sporazum daje državi potpisnici status pridruženoga člana i potencijalne kandidatkinje za članstvo u EU-u. Republika Hrvatska potpisala je Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju 29. listopada 2001. godine, koji je, nakon ratifikacije u državama članicama EU-a, Europskom parlamentu i Hrvatskom saboru na snagu stupio 1. veljače 2005. godine.

→ **SPORAZUM O SURADNJI**

(COOPERATION AGREEMENT / ACCORD DE COOPÉRATION)

Sporazum o suradnji posebna je vrsta sporazuma koje Europska unija potpisuje s trećim zemljama i kojim stvara okvir za širenje odnosa s tim državama i izvan trgovinskih veza. Slični

sporazumi, koji su se nazivali “sporazumi o suradnji i trgovini”, zaključivali su se početkom 90-ih s državama srednje i istočne Europe u sklopu njihova približavanja europskim integracijama prije nego što su zamijenjeni sporazumima o pridruživanju.

→ **STRUKTURNI FONDOVI, KOHEZIJSKI FOND**

*(STRUCTURAL FUNDS, COHESION FUND /
FONDS STRUCTURELS, FONDS DE COHÉSION)*

Strukturni fondovi i Kohezijski fond čine dio regionalne politike Unije. Tim je fondovima cilj smanjiti jaz u razvoju između bogatijih i siromašnijih regija EU-a te promicati gospodarsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju. Za regionalni razvoj te gospodarsku i socijalnu koheziju Europska unija izdvaja više od trećine sredstava svoga ukupnoga proračuna. Proširenje na 10 novih članica dovelo je do još većih razlika u razvijenosti među regijama EU-a te je za proračunsko razdoblje 2007. – 2013. godine predviđena opsežna reforma kohezijske politike koja namjerava unaprijediti konvergenciju, konkurentnost i suradnju.

→ **STUPOVI EUROPSKE UNIJE**

*(PILLARS OF THE EUROPEAN UNION /
PILIERS DE L'UNION EUROPÉENNE)*

Za Europsku se uniju kaže da podsjeća na prednji dio grčkoga hrama koji leži na tri stupa. Ta se slika počela rabiti kako bi se opisala struktura Unije ustrojena u Maastrichtu 1992. godine. Prvi stup ima nadnacionalni karakter, u pravnom smislu se temelji na Ugovoru o Europskoj zajednici i Ugovoru o Europska zajednica za atomsku energiju, a čine ga na primjer carinska unija, jedinstveno tržište, zajednička poljoprivredna politika,

strukturne politike te ekonomska i monetarna unija. Drugi stup obuhvaća suradnju država u vanjskoj i sigurnosnoj politici, a treći suradnju u području državne policije i pravosudnih institucija nadležnih za kaznene postupke. Osnovna razlika između prvoga i druga dva stupa leži u stupnju ograničavanja ovlasti odlučivanja na razini država članica, odnosno u načinu donošenja odluka. Jedino prvi stup koristi postupke odlučivanja utemeljene još Rimskim ugovorima, kojima usvojeni pravni akti postaju sastavni dio nacionalnih pravnih poredaka država članica. Druga su dva stupa pretežno u nadležnosti država članica, te su više međudržavnoga karaktera.

→ **SUD EUROPSKIH ZAJEDNICA**

*(COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES /
COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES)*

Sud Europskih zajednica jedini je ovlašten tumač odredaba osnivačkih ugovora EU-a. Njegova je funkcija dvojaka: (1) odgovornost za izravnu primjenu prava Zajednice u određenim slučajevima i (2) opća odgovornost za tumačenje odredaba prava EU-a, pri čemu treba nastojati osigurati njegovu stalnu i jednaku primjenu. Sud se može pozvati da odluči o slučajevima koje podnose države članice, institucije Zajednice te pravne i fizičke osobe. On omogućuje istovjetno tumačenje zakona Zajednice na njezinu području putem tijesne suradnje s nacionalnim sudovima kroz prethodni postupak za tumačenje prava Zajednice. Sjedište je Suda u Luksemburgu.

→ **SURADNJA U PODRUČJU PRAVOSUDA I UNUTARNJIH POSLOVA**

*(COOPERATION IN THE FIELD OF JUSTICE AND HOME AFFAIRS /
COOPÉRATION DANS LE DOMAINE DE LA JUSTICE ET DES
AFFAIRES INTÉRIEURES – JAI)*

Suradnja u području pravosuđa i unutarnjih poslova uspostavljena je temeljem Ugovora o Europskoj uniji i činila je treći stup EU-a, u sklopu kojega se zajedničko djelovanje država članica temelji na međuvladinoj suradnji. Suradnja se ostvarivala u ovim područjima: pitanja imigracije i azila, borba protiv trgovine drogom i oružjem, suzbijanje rasizma i ksenofobije, borba protiv terorizma, međunarodne pronevjere, suradnja sudova u građanskim sporovima, carinska suradnja i suradnja između policije država članica. Amsterdamskim ugovorom reorganizirana je suradnja u području pravosuđa i unutarnjih poslova, pri čemu su pojedini dijelovi preneseni u nadležnost Zajednice (politika azila, vanjske granice, politika useljavanja), tj. prvoga stupa EU-a. Danas treći stup EU-a čini suradnja u području državne policije i pravosudnih institucija nadležnih za kaznene postupke.

→ **ŠESTI OKVIRNI PROGRAM**
(SIXTH FRAMEWORK PROGRAMME /
SIXIÈME PROGRAMME CADRE)

Šesti okvirni program temeljni je instrument provedbe zajedničke politike Europske unije namijenjene poticanju istraživanja i tehnološkoga razvoja.

Program pomaže pri organizaciji suradnje među sveučilištima, istraživačkim centrima i industrijom (uključujući i mala i srednja poduzeća), te pruža financijsku podršku za njihove zajedničke projekte. Šesti okvirni program (2003.– 2006.) nastavlja se na prethodne višegodišnje okvirne programe, a njegov proračun iznosi 17,5 milijardi eura. U Republici je Hrvatskoj za suradnju u sklopu ovoga programa EU-a zaduženo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.

T

→ TAIEX

*(TECHNICAL ASSISTANCE
INFORMATION EXCHANGE OFFICE)*

TAIEX (Ured tehničke pomoći za razmjenu informacija) osnovan je 1995. godine kao ured za pružanje tehničke pomoći pri usklađivanju zakonodavstva države kandidatkinje s pravnom stečevinom EU-a te pri provedbi zakonodavstva EU-a. TAIEX pruža ovih pet osnovnih usluga: dokumentacijsko-informacijske usluge i savjetovanje o zakonodavstvu jedinstvenoga tržišta, radionice i seminare, studijske posjete Komisiji i državama članicama, ekspertna savjetovanja državama korisnicama te uspostavu baze podataka o projektima tehničke pomoći i njihovim rezultatima.

→ TEMPUS

Program Tempus je transeuropski okvir suradnje u području visokoškolskoga obrazovanja. Tempus je dio općega programa pomoći EU-a gospodarskomu i društvenomu restrukturiranju zemalja srednje i istočne Europe te gospodarskoj reformi i oporavku u Zajednici Neovisnih Država i Mongoliji. Program je za Republiku Hrvatsku otvoren početkom 2000. godine, a tijelo koje programom upravlja u Hrvatskoj jest Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.

→ TWINNING

Twining je jedan od osnovnih instrumenata pretpristupne pomoći na raspolaganju državama kandidatkinjama, a namijenjen je razvoju institucionalnih sposobnosti. Odvija se preko suradnje djelatnika tijela državne uprave države

kandidatkinje s istovjetnim ili srodnim tijelima država članica Europske unije. *Twinning* je namijenjen stvaranju suvremene i djelotvorne administracije u državama kandidatkinjama kako bi bile sposobne primijeniti i provoditi pravnu stečevinu EU-a sukladno europskim standardima.

U

→ **UGOVOR IZ NICE**

(TREATY OF NICE / TRAITÉ DE NICE)

Ugovor iz Nice rezultat je međuvladine konferencije koja je započela u veljači 2000. godine, a završila u prosincu iste godine. Na toj se konferenciji raspravljalo o sastavu i djelovanju institucija Unije nakon idućih valova proširenja. Stupanjem na snagu Ugovora iz Nice te proširenjem na nove države članice promijenjen je sastav i način djelovanja Europskoga parlamenta, Vijeća Europske unije, Europske komisije, Suda Europskih zajednica, Revizorskoga suda, Gospodarskoga i socijalnoga odbora te Odbora regija. Ugovor iz Nice potpisan je 26. veljače 2001. godine, a stupio je na snagu 1. veljače 2003. godine.

→ **UGOVOR O EUROPSKOJ UNJI / UGOVOR IZ MAASTRICHTA**

(TREATY ON THE EUROPEAN UNION/MAASTRICHT TREATY – TRAITÉ SUR L'UNION EUROPÉENNE/TRAITÉ DE MAASTRICHT)

Ugovorom iz Maastrichta, potpisanim 1992. i ratificiranim 1993. godine, države članice uspostavile su Europsku uniju te time ujedno označile novu etapu u integriranju naroda Europe u sve čvršću uniju, u kojoj se odluke donose što je bliže moguće građanima. Ovim su Ugovorom postavljeni ciljevi ekonomske i monetarne unije, jedinstvene valute, zajedničke vanjske i

sigurnosne politike, zajedničke obrambene politike, a zatim i obrane, uvođenja građanstva Unije, uske suradnje u pravosuđu i unutarnjim poslovima. Ugovorom o Europskoj uniji ova je europska integracija iz pretežno gospodarske integracije prerasla i u političku uniju.

→ **UPITNIK**

(QUESTIONNAIRE / QUESTIONNAIRE)

Upitnik je dokument koji Europska komisija upućuje državi podnositeljici zahtjeva za članstvo u Europskoj uniji tijekom postupka razmatranja toga zahtjeva. Sastoji se od pitanja iz najrazličitijih područja funkcioniranja države podnositeljice zahtjeva, a odgovore koje ta država pošalje Europska komisija koristi kao jedan od osnovnih izvora na temelju kojih donosi odluku o zahtjevu za članstvo.

→ **UREDBA**

(REGULATION / RÈGLEMENT)

Uredba je uz direktivu najvažniji pravni akt Zajednice koji obvezuje u cijelosti i izravno je primjenjiva u svim državama članicama. Svrha je uredbe ujednačivanje prava država članica, odnosno zamjena postojećih normi država članica, ako one postoje. Nacionalne norme koje nisu u skladu s uredbom moraju se ukinuti. Uredba se automatizmom ugrađuje u nacionalno zakonodavstvo stupajući na snagu istodobno i jednako u svim državama članicama EU-a. Da bi postala primjenjiva, svaka uredba mora biti objavljena u Službenom listu Europske unije.

→ **USTAVNI UGOVOR**

(CONSTITUTIONAL TREATY / TRAITÉ CONSTITUTIONNEL)

Ustavni ugovor (puni naziv: Ugovor kojim se uspostavlja europski ustav) novi je temeljni pravni akt Europske unije čije je usvajanje u tijeku, a koji će zamijeniti ugovore koji su trenutačno na snazi (osim Ugovora o europskoj zajednici za atomsku energiju koji će i dalje biti na snazi kao zaseban ugovor) i donijeti određene promjene u načinu funkcioniranja Europske unije. Nacrt Ustavnog ugovora pripremila je Konvencija o budućnosti Europe, a konačni tekst Ugovora usuglašen je na međuvladinoj konferenciji. Dana 29. listopada 2004. u Rimu je potpisan Ustavni ugovor koji će stupiti na snagu kada bude ratificiran u svim državama članicama EU-a.

→ **VIJEĆE EUROPE**
(*COUNCIL OF EUROPE /*
CONSEIL DE L'EUROPE)

Vijeće Europe je međunarodna organizacija koja u državama članicama promiče demokraciju, poštovanje ljudskih prava i pravnu državu, a njegovo je sjedište u Strasbourgu. Obrana i promicanje tih vrijednosti u Vijeću Europe nije tek unutarnja stvar država, nego zajednička odgovornost svih država članica. Vijeće Europe također je aktivno u održavanju i promicanju europskoga kulturnoga nasljeđa. Vijeće Europe osnovalo je 1949. godine deset europskih zemalja (Belgija, Danska, Francuska, Irska, Italija, Luksemburg, Norveška, Nizozemska, Ujedinjeno Kraljevstvo i Švedska), a danas broji 46 članica. Sve članice Europske unije članice su i Vijeća Europe. Republika Hrvatske je članica Vijeća Europe od 1996. godine.

→ **VIJEĆE EUROPSKE UNIJE/VIJEĆE MINISTARA**
(*COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION/COUNCIL OF MINISTERS*
– *CONSEIL DE L'UNION EUROPÉENNE/CONSEIL DES MINISTRES*)

Vijeće Europske unije (u tekstovima često Vijeće ili Vijeće ministara) najvažnije je tijelo Europske unije koje donosi odluke i koje se može usporediti s nacionalnim zakonodavnim tijelima – parlamentima. Članovi su Vijeća resorni ministri država članica, koji se sastaju ovisno o temi o kojoj se raspravlja na Vijeću: vanjski poslovi, poljoprivreda, industrija i slično. Bez obzira na različit sektorski sastav ministara Vijeća, koji ovisi o temi o kojoj se raspravlja, Vijeće djeluje kao jedinstvena institucija. Predsjedanje Vijećem ministara rotira se između država članica svakih šest mjeseci po unaprijed predviđenom rasporedu. Amsterdamskim ugovorom određeno je da glavni tajnik Vijeća djeluje i kao visoki predstavnik za zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku, a u radu mu pomaže njegov zamjenik kojega izabire Vijeće jednoglasnom odlukom i koji je odgovoran za rad Glavnoga tajništva Vijeća. U sklopu institucionalnoga trokuta Unije (Europska komisija, Vijeće EU-a i Europski parlament) Vijeće zastupa interese država članica.

Y → **YOUTH**

Youth je program Opće uprave za obrazovanje i kulturu Europske komisije namijenjen mladim ljudima u dobi između 15 i 25 godina, građanima Europske unije ili državljanima zemalja koje sudjeluju u tom programu. Cilj je programa poticanje mobilnosti, razmjene, inicijative, međukulturalnoga učenja

i solidarnosti među mladim ljudima u Europi i šire. U njemu trenutačno sudjeluju mladi iz 31 europske države. Program je nastao u proljeće 2000. godine na temeljima programa Mladi za Europu (*Youth for Europe*) i Europski volonterski servis (*European Voluntary Service*) koji trenutačno čine sastavni dio programa Youth. Za provedbu ovoga programa zaduženi su Europska komisija, tijela koja se bave mladima u zemlji koja u programu sudjeluje te nacionalne agencije za provedbu programa Youth.

→ **ZAHTJEV ZA ČLANSTVO**
(*APPLICATION FOR MEMBERSHIP /*
CANDIDATURE À L'ADHÉSION)

Zahtjev za članstvo je kraće pismo koje potpisuje predsjednik države i/ili predsjednik vlade države podnositeljice zahtjeva. Zahtjevom se ističe europska pripadnost države podnositeljice zahtjeva, uključenje u EU kao cilj politike države podnositeljice zahtjeva te njezina spremnost za prihvaćanje svih ciljeva Unije, kao i obveza koje proizlaze iz članstva u Uniji. Zahtjev za članstvo može pratiti dokument koji ga sadržajno podupire i u kojem se navode postignuća države podnositeljice zahtjeva u procesu približavanja EU-u. Zahtjev za članstvo upućuje se Vijeću EU-a, odnosno državi koja u to vrijeme njime predsjedava.

→ **ZAJEDNIČKA POLJOPRIVREDNA POLITIKA**
(*COMMON AGRICULTURAL POLICY – CAP /*
POLITIQUE AGRICOLE COMMUNE – PAC)

Zajednička poljoprivredna politika jedna je od zajedničkih

politika EU-a, a definirana je još Rimskim ugovorima. Temelji se na zajedničkom unutarnjem tržištu i cilj joj je osiguravanje razumnih cijena za europske potrošače i odgovarajućih prihoda za poljoprivrednike preko ustroja zajedničkih poljoprivrednih tržišnih organizacija, primjene načela jedinstvenih cijena, financijske solidarnosti i preferencijalnoga pristupa prema poljoprivrednim proizvodima s područja Zajednice. Zajednička poljoprivredna politika jedna je od najvažnijih nadležnosti Zajednice, na koju se usmjerava više od polovice proračuna EU-a.

→ **ZAJEDNIČKA VANJSKA I SIGURNOSNA POLITIKA**

*(COMMON FOREIGN AND SECURITY POLICY – CFSP /
POLITIQUE ÉTRANGÈRE ET DE SÉCURITÉ COMMUNE – PESC)*

Zajednička vanjska i sigurnosna politika (drugi stup EU-a) ustanovljena je Ugovorom o Europskoj uniji kao nastavak prijašnje europske političke suradnje. Ona pruža okvir za zajedničku politiku obrane, koja bi u budućnosti mogla postati zajedničkom obranom. Sve odluke zajedničke vanjske i sigurnosne politike moraju se donijeti jednoglasno u Vijeću Europske unije.

MALI LEKSIKON EUROPSKIH INTEGRACIJA

NAKLADNIK:

**Ministarstvo vanjskih poslova
i europskih integracija**

GLAVNA UREDNICA: Jasna Mileta

IZVRŠNA UREDNICA: Ana Brnčić

AUTORI:

Ana Brnčić, Gorana Dojčinović,
Iva Gotovac, Matija Očurščak

RECENZENTI:

Iris Goldner, Igor Vidačak

POSEBNA ZAHVALA: Peri Bilušiću

LEKTORICA: Branka Tafra

GRAFIČKO OBLIKOVANJE: Petrak Žaja studio

TISAK: AKD

Ažurirano izdanje, Zagreb, travanj 2005.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica - Zagreb

UDK 327 . 39 (4-67 EU) (03)

MALI leksikon europskih integracija /
<autori Ana Brnčić ... et al.>. -
Ažurirano izd. - Zagreb : Ministarstvo
vanjskih poslova i europskih integracija,
2005.

ISBN 953-7010-47-3

1. Brnčić, Ana
I. Europske integracije -- Leksikon

450425013

**Ministarstvo vanjskih poslova
i europskih integracija**

Petretićev trg 2
10000 Zagreb

tel. 01/4599 222
fax. 01/4599 444

e-mail: info@mei.hr
www.mei.hr